

เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2550 ของ ส.ค.ช.
ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

วันศุกร์ที่ 6 กรกฎาคม 2550
ศูนย์แลกเปลี่ยนและการประชุมอัมสเตอร์ดัม เมืองทอนตันี จังหวัดนนทบุรี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

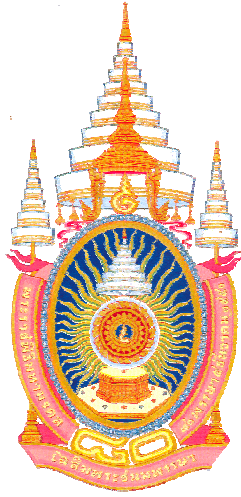
1	บทนำ	1
2	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับความอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันในสังคมไทย	
2.1	กรอบความคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3
2.2	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ และความอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันในสังคมไทย	4
3	สถานการณ์การพัฒนาและปัจจัยเงื่อนไขความอยู่เย็นเป็น สุขร่วมกันในสังคมไทย	
3.1	ภาพรวมสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	7
3.2	สถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันตามองค์ประกอบปัจจัยพื้นฐานร่วม	8
4	ประเด็นท้าทายหลักและข้อเสนอการขับเคลื่อนสังคมไทยสู่ สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน	
4.1	สรุปข้อเสนอแนะที่ต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน	15
4.2	ข้อเสนอแนะที่ต้องดำเนินการในระยะต่อไป	17

ภาคผนวก :

ภ ๑ ค ผ น ๑ ก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ **ความพอเพียง** หมายถึง **ความพอประมาณ ความมีเหตุผล** รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมี **ระบบภูมิคุ้มกันที่ดี** พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัย **ความรู้** **ความรอบคอบ** และ **ความระมัดระวัง** อย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกใน **คุณธรรม** ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มี **ความรอบรู้**ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า ๓๐ ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลัง ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยเน้นพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ยังคงยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาและบริหารประเทศ

การพัฒนาประเทศไทยในอดีตกว่า 4 ทศวรรษที่ผ่านมา มุ่งให้ความสำคัญกับแนวคิดระบบเศรษฐกิจเสรีนิยม หรือเศรษฐกิจทุนนิยมที่มุ่งสร้างความมั่งคั่งและรายได้มาสู่ประเทศเป็นหลัก และใช้การเติบโตของรายได้ต่อหัวเป็นเครื่องมือวัดผลสำเร็จของการพัฒนา โดยคาดหวังว่าการเพิ่มปริมาณสินค้าและบริการ การเพิ่มการจ้างงาน รวมทั้งประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จะกระจายไปสู่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และทำให้ปัญหาความยากจนหมดสิ้นไปได้ในที่สุด

แนวคิดและวิธีวัดดังกล่าว ทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งวัดด้วยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ได้รับการเอาใจใส่มากกว่าความสมดุล เสถียรภาพและความยั่งยืน แม้ว่าผลการพัฒนาที่ผ่านมาจะได้สร้างความเจริญเติบโตให้กับระบบเศรษฐกิจโดยรวมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยให้ดีขึ้นได้ แต่ขณะเดียวกันก็ได้ส่งผลกระทบให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาความยากจน และการกระจายรายได้ระหว่างคนกลุ่มต่างๆ ในสังคมที่มีช่องว่างห่างกันมากขึ้น

บทเรียนสำคัญของการพัฒนาที่ไม่สมดุลและไม่มีเสถียรภาพเห็นได้ชัดเจนเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี 2540 ซึ่งรุนแรงและมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมทุกภาคส่วน ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ที่ไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสมกับบริบทของประเทศ ภูมิสังคม ความพร้อมของคนและระบบ มีการพึ่งพิงความรู้ เทคโนโลยี เงินลงทุน หรือตลาดจากภายนอกประเทศมากเกินไป โดยไม่เตรียมสร้างพื้นฐานภายในประเทศให้มั่นคงและเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อให้สามารถพร้อมรับความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยภายในและภายนอก ในขณะเดียวกัน ปัญหาซึ่งทับถมอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม ได้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการกระจายทุน กระจายความเจริญและผลประโยชน์จากการพัฒนา และกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มคนและในเชิงพื้นที่ รวมทั้งเกิดปัญหาทางสังคม ความย่อหย่อนทางศีลธรรม ความเสื่อมถอยของวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทย ตลอดจนความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันนำไปสู่การพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน บทเรียนจากวิกฤตดังกล่าว ทำให้ประชาชนทุกภาคส่วนทุกระดับจึงเริ่มหันมาให้ความสนใจอย่างจริงจังและศึกษาแนวคิดการดำรงวิถีชีวิตและวิถีการพัฒนาตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมากขึ้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการปฏิรูปความคิดและทบทวนค่านิยมที่ดีงามของสังคมไทยที่ดำรงอยู่มาแต่ดั้งเดิมให้วนกลับมาเป็นวิถีชีวิตของคนไทยอีกครั้งหนึ่ง และที่สำคัญได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดการพัฒนาประเทศจากเดิมที่ให้ความสำคัญกับการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก มาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ทั้งในฐานที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา และผู้ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนา

เป็นการพัฒนาที่ยืด **คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา** และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยพัฒนาให้คนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เชื่อมโยงกันในทุกมิติ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมในกระบวนการทุกขั้นตอน

ต่อมาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ยังคงยึดหลักการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม ที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งน้อมนำ **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** มาเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศ ภายใต้หลักการที่ยึดความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกัน มุ่งการพัฒนาที่สมดุลและมีการบูรณาการทุกมิติทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย

แนวคิดการพัฒนาสู่ความพอเพียงดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการรวมตัวเรียนรู้และขยายเครือข่ายการพัฒนาอย่างกว้างขวางมั่นคง และเป็นพลังขับเคลื่อนทางสังคมที่มีส่วนในการร่วมกำหนดเป้าประสงค์และวิสัยทัศน์ประเทศไทยที่เห็นพ้องร่วมกันไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) มุ่งสู่ **“สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”** โดยยังคงยึดแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม ที่มีคนเป็นศูนย์กลางอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศมีภูมิคุ้มกันสามารถปรับตัวพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงและความผันผวนของกระแสโลกาภิวัตน์ทั้งด้านวัตถุ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่ความสงบร่มเย็นในสังคมอย่างยั่งยืน

เมื่อทิศทางการพัฒนาประเทศได้ปรับเปลี่ยนไปสู่การสร้างความสุขในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และ 9 และมาสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 การใช้ GDP เป็นเครื่องมือชี้วัดการพัฒนาจึงไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่สามารถแสดงถึงสถานะของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกใช้ไป ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ไม่สะท้อนมิติการพัฒนาด้านจิตใจซึ่งเป็นปัจจัยหลักของความสุขของมนุษย์ และไม่สะท้อนมูลค่าและต้นทุนทางสังคมอื่นๆ ที่สูญเสียไปจากการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจ และแม้ว่าเครื่องชี้วัดที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พัฒนาขึ้นมา ให้ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และ 9 ซึ่งมีทั้งดัชนีความสุข ดัชนีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และดัชนีการพัฒนาที่ยั่งยืน จะสามารถสะท้อนมิติเชิงคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเป็นธรรมได้ชัดเจนมากขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือวัดสถานภาพระดับการพัฒนา ผลสำเร็จและผลกระทบของการพัฒนาประเทศที่มุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน เนื่องจากขอบเขตนิยามความสุขได้ขยายจากมิติของการดำรงชีวิตไปสู่การวัดในด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม ความถูกต้องดีงาม ค่านิยมที่ดี ความเกื้อกูลเอื้ออาทร การอยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

ดังนั้น จึงจำเป็นที่ต้องพัฒนาดัชนีชี้วัดขึ้นใหม่ คือ **“ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”** โดยต่อยอดและปรับปรุงจากดัชนีที่ทำไว้เดิม ให้สะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ที่ทุกภาคส่วนทุกระดับเห็นพ้องร่วมกัน และสามารถนำไปปรับใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยต่อไป

2

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับ ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

2.1 กรอบความคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี และได้ทรงเน้นย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง **ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัว** ตลอดจนใช้ **ความรู้** และ **คุณธรรม**เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤต และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานหลักในการวางแผนของประเทศตระหนักถึงความสำคัญของแนวคิดดังกล่าว จึงได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่างๆ มาร่วมกันพิจารณากลั่นกรองพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงในโอกาสต่างๆ สรุปออกมาเป็นนิยามความหมาย **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 ให้นำไปเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ได้น้อมนำมาเป็นปรัชญาทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ซึ่งต่อมาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ก็ได้ได้น้อมนำมาเป็นแนวปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มีลักษณะเป็นพหุนิยมที่ยอมรับการดำรงอยู่ร่วมกันของสิ่งที่แตกต่างกัน โดยไม่จำเป็นต้องมีความขัดแย้ง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยที่เชื่อมโยงทุกมิติของวิถีชีวิตเข้าด้วยกัน จึงเป็นทฤษฎีแบบบูรณาการเป็นองค์รวมทั้งเป็นปรัชญาที่มองสถานการณ์โลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัตร มีความเป็นสากล เข้าใจง่าย และสามารถนำมาปฏิบัติได้ผลจริง จึงมีพลังสูงในการกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติมีความสุขได้ตามอัตภาพที่เหมาะสมกับสถานะของตน โดยประยุกต์ใช้ได้กับการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตลอดเวลา ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งมีความสมสมัยในการชี้นำสังคมให้สามารถรอดพ้นวิกฤต และใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้เป็นอย่างดี

2.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับการพัฒนาประเทศ และความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

แนวคิดทิศทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็น “การสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ” โดยการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และวิถีการพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของ “ดุลยภาพเชิงพลวัต” ที่เชื่อมโยงทุกมิติอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวคน สังคม และวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง รวมทั้งความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ขณะเดียวกันมีดุลยภาพการพัฒนาระหว่างภายในคือ “ความเข้มแข็งในการพึ่งตนเองของฐานรากของสังคมและความสมดุลในประโยชน์ของทุกภาคส่วนเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม” กับภายนอกคือ “ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสร้างพันธมิตรการพัฒนาในโลกาภิวัตน์” โดยให้ความสำคัญกับการนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพและความได้เปรียบทั้ง “ทุนสังคม” “ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” และ “ทุนเศรษฐกิจ” มาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งในการพัฒนาประเทศให้มั่นคงและสมดุล ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างระบบและวัฒนธรรมธรรมาภิบาลและประชาธิปไตยในทุกภาคส่วนและทุกระดับ โดยใช้ความรู้ คุณธรรมและความเพียรในกระบวนการพัฒนาที่อยู่บนหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม กระบวนทัศน์การพัฒนาตั้งกล่าวนี้อจะเป็นภูมิคุ้มกันประเทศให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากความผันผวนของกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านวัตถุ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี อันจะนำไปสู่ “ความอยู่ดีมีสุข” ของคนไทยทั้งชาติ เป็น “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” และประเทศไทยสามารถ “ดำรงอยู่” ในประชาคมโลกได้อย่างมีเอกราชและอธิปไตยที่มั่นคง มีศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิ สงบสุขและสันติกับโลกในที่สุด

จากแนวคิดทิศทางการพัฒนาประเทศดังกล่าว และความเห็นพ้องร่วมกันของประชาชนจากทุกภาคส่วนที่ได้ร่วมระดมความคิด จัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมในการพัฒนาประเทศที่มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” โดยมีพันธกิจการพัฒนาใน 4 ประการอันได้แก่ 1) พัฒนาคุณภาพคนให้มีคุณธรรมนำความรอบรู้อย่างเท่าทัน มีสุขภาวะที่ดี อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนที่เข้มแข็ง 2) เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม 3) ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 4) พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

โดยที่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวคิดและมุมมองที่ให้ความสำคัญกับภาวะความสมดุล ที่เกิดจากทุกองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง พอดี มีความสมดุล การพัฒนาต้องอยู่ภายใต้หลักดุลยธรรม คือการกระทำที่นำไปสู่ความสมดุลของการอยู่ร่วมกัน ซึ่งจะต้องเกิดขึ้นในองค์ประกอบของสังคมในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับชุมชน และระดับสังคม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า **“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”** คือ **ค่านิยมของการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** ที่สะท้อนความสมดุลและความเป็นธรรมในทุกมิติของการพัฒนา และให้ความสำคัญในเชิงคุณค่าของความสุขมากกว่ารายได้หรือความมั่งคั่ง เน้นคุณค่าทางจิตใจมากกว่าวัตถุ และเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่ทุกคนสามารถแบ่งปันกันได้

ภายใต้วิสัยทัศน์และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำมาพัฒนาเป็นแนวคิดพื้นฐานและจัดทำ **“ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”** ขึ้น โดยใช้หลักการระดมความคิดและการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง และชุมชนในพื้นที่ภูมิภาคต่างๆ เพื่อให้ดัชนีดังกล่าวเป็นที่ยอมรับและเห็นความสำคัญ และเกิดการนำไปใช้ประโยชน์ เป็นเครื่องมือในการบ่งชี้สถานะของประเทศ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และใช้ติดตามประเมินผลการพัฒนา รวมทั้งสามารถนำไปใช้ปรับทิศทางการพัฒนาประเทศและกำหนดนโยบายสาธารณะได้ต่อไป และที่สำคัญคือสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนแนวคิดและสร้างกระแสหลักในสังคมให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและค่านิยมของคนไทยเพื่อให้เกิดคุณค่าใหม่ ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

โดยที่ การจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย สศช. ได้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นพ้องในกรอบความคิดและนิยามความสุขที่ตรงกันก่อน แล้วจึงกำหนดประเด็นการวัด และตัวชี้วัดที่สะท้อนค่านิยมและที่มาของความสุขทั้ง **ความสุขภายใน**ที่เกิดขึ้นในจิตใจไม่ได้ขึ้นอยู่กับการมีหรือไม่มีปัจจัย และ **ความสุขภายนอก**ที่จะสัมพันธ์กับปัจจัยการดำรงชีวิต ปัจจัยสี่ สิ่งแวดล้อมซึ่งกำหนดจากปัจจัยที่คนส่วนใหญ่ยอมรับร่วมกัน และสามารถวัดผลได้เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถนำไปสู่การกำหนดความหมาย ของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยได้ ดังนี้

“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” หมายถึง **“สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กันได้อย่างถูกต้อง ดีงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**

ตามความหมายของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันดังกล่าวข้างต้น จึงนำไปสู่การสังเคราะห์เป็น
ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ซึ่งมีลักษณะเป็น**องค์รวม** เพื่อวัดผลกระทบการ
พัฒนาของ **6 องค์ประกอบหลัก ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานร่วมที่สำคัญในการสร้างความสุข
ร่วมกัน** ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) ครอบครัวอบอุ่น 3) ชุมชนเข้มแข็ง 4) เศรษฐกิจเข้มแข็ง
และเป็นธรรม 5) สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล 6) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล
และได้กำหนดขอบเขตความหมายและแจกแจงองค์ประกอบย่อยเพื่อนำไปสู่การกำหนด
ประเด็นการพัฒนาและการกำหนดตัวชี้วัดที่สะท้อนเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาซึ่งเป็น
ตัวชี้วัดหลักที่ใช้ในการคำนวณตัวดัชนี และตัวชี้วัดเสริมเพื่อใช้ในการอธิบายความเชื่อมโยงถึง
วิธีการที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย รายละเอียดดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันใน
สังคมไทยปรากฏตามเอกสารภาคผนวก

3

สถานการณ์การพัฒนาและปัจจัยเงื่อนไข ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ท่ามกลางระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสโลก ได้ส่งผลกระทบให้สังคมไทยถูกขับเคลื่อนไปด้วยระบบเศรษฐกิจที่สลับซับซ้อน เน้นภาวะความทันสมัยที่ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลและค่านิยมในการบริโภคและวัตถุนิยมมากขึ้น เป็นผลให้รูปแบบวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยเปลี่ยนไป และกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมทุกระดับตั้งแต่บุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยรวม ซึ่งจากการประเมิน ปัจจัยเงื่อนไขในการสร้างความสุขในแต่ละระดับตามยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ในช่วงปี 2544-2549 สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

3.1 ภาพรวมสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

- (1) สถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ในช่วงปี 2544 - 2549 แม้จะมีทิศทางที่ดีขึ้น แต่ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ การดำเนินนโยบายมาตรการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของรัฐในระยะ 6 ปีที่ผ่านมา ได้ยกระดับการพัฒนาโดยรวมให้ดีขึ้น มีส่วนทำให้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 61.59 ในปี 2544 ร้อยละ 64.02 ในปี 2549 แต่ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจในต้องปรับปรุงในเกือบทุกองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยพื้นฐานร่วม
- (2) ปัจจัยพื้นฐานร่วมของความอยู่เย็นเป็นสุขที่พัฒนาต่อเนื่อง และอยู่ในระดับดีปานกลาง มีเพียงด้านเสริมสร้างสุขภาวะ ในขณะที่ความอบอุ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชนยังมีปัญหาอย่างมาก ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาไปพร้อมๆ กันอย่างเป็นองค์รวมที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน ที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลดีต่อการพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขฯ มีเพียงด้านการเสริมสร้างสุขภาวะ ซึ่งสูงขึ้นต่อเนื่อง และมีค่าดัชนีในระดับดีปานกลางที่ร้อยละ 72.27 ในปี 2549 ส่วนที่เหลือถึงแม้จะมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นเกือบทุกปัจจัย แต่ยังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง โดยมีค่าคะแนนในช่วงปี 2549 อยู่ระหว่างร้อยละ 51 - 67 กล่าวคือ การพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม และการพัฒนาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลมีระดับการพัฒนาที่ใกล้เคียงกันที่ร้อยละ 67.82 และ 66.36 ตามลำดับ ขณะที่การเสริมสร้างประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลในสังคมยังอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 61.17 ส่วนการเสริมสร้างความอบอุ่นในครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับที่ต่ำมาก ต้องรีบเร่งแก้ไขที่ร้อยละ 58.75 และ 54.58 ตามลำดับ โดยเฉพาะด้านครอบครัวอบอุ่นที่มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องอย่างน่าเป็นห่วง โดยลดลงจากปลายปี 2544 (ร้อยละ 67.87) เกือบร้อยละ 10

3.2 สถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันตามองค์ประกอบปัจจัยพื้นฐานร่วม

- (1) การพัฒนาสุขภาวะของคนไทยทั้งในด้านสุขภาพกาย จิตใจ และความสามารถในการเรียนรู้ที่ “คิดเป็นทำเป็น” ของคนไทยดีขึ้นเป็นลำดับ ในขณะที่คุณธรรม จริยธรรม และคุณภาพการเรียนรู้ยังอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข ดัชนีสุขภาวะเพิ่มขึ้นจากระดับร้อยละ 68.01 ในปี 2544 เป็น 72.27 ในปี 2549 เป็นผลจากการดำเนินนโยบายของรัฐในการพัฒนาคุณภาพคนทั้งทางสุขภาพอนามัยและการศึกษาอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 40 ปี ทำให้สุขภาวะของคนไทยดีขึ้นต่อเนื่อง สุขภาพแข็งแรง อายุยืนยาวและการศึกษาสูงขึ้น
 - (1.1) คนไทยมีสุขภาพกายดีขึ้น แต่ต้องเฝ้าระวังโรคเรื้อรังที่ป้องกันได้ คนไทยมีสุขภาพกายดีขึ้น การเจ็บป่วยลดลง และมีอายุยืนยาวขึ้นจาก 72.45 ปี ในปี 2544 เป็น 73.2 ปี ในปี 2549 ผลการดำเนินนโยบายสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ทำให้คนไทยสามารถเข้าถึงบริการอย่างทั่วถึงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 97.75 ในปี 2549 อย่างไรก็ตาม การเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่ป้องกันได้เพิ่มสูงขึ้นทุกปีจากพฤติกรรมเสี่ยง โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ในด้านการดื่มสุรา สูบบุหรี่ และมีพฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร
 - (1.2) ในด้านจิตใจ แม้คนไทยมีสุขภาพจิตดีขึ้นต่อเนื่อง แต่จิตสำนึกในคุณธรรมกลับเสื่อมถอยลงอันเนื่องมาจากวิถีชีวิตและค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่การแข่งขันเพื่อความอยู่รอด มุ่งวัตถุนิยมและบริโภคนิยม นำไปสู่ปัญหาสังคมที่ซับซ้อนและรุนแรงขึ้นทุกขณะ การก่อกวนอาชญากรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี เฉลี่ยร้อยละ 12 ต่อปี เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติในอนาคต มีพฤติกรรมการใช้ชีวิตไม่เหมาะสม มีสัดส่วนสูงขึ้นและเริ่มมีอายุน้อยลง ซึ่งเป็นวิกฤตที่น่าเป็นห่วงของสังคมไทย
 - (1.3) คุณภาพการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่มีคุณภาพยังอยู่ในระดับต่ำ และแม้คนไทยได้รับการศึกษาโดยเฉลี่ยสูงขึ้นเป็น 8.5 ปี แต่ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียที่มีค่าเฉลี่ยประมาณ 10 - 12 ปี ยังมีปัญหาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าคะแนนลดลงในทุกวิชา และทุกระดับชั้น และผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาที่เกินกว่าครึ่งไม่ได้มาตรฐาน นอกจากนั้น ผู้ที่มีการเรียนรู้ในระดับคิดเป็นทำเป็นมีเพียงร้อยละ 40 ของประชากรทั้งสิ้น (อายุ 15 ปีขึ้นไป) จึงจำเป็นต้องเร่งรัดการปฏิรูปคุณภาพการศึกษาไทยโดยเร่งด่วน
- (2) สถาบันครอบครัวเผชิญกับปัญหาการขาดความตระหนักในบทบาทหน้าที่และมีความแตกแยก ส่งผลให้ความอบอุ่นของครอบครัวไทยลดลงอย่างต่อเนื่องและอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อความเสื่อมถอยของระบบคุณค่าความเชื่อ พฤติกรรมการดำรงชีวิต และการปฏิสัมพันธ์ที่ดีในสังคมไทย ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตครอบครัวไทยเปลี่ยนแปลงไปจากก่อนมาก ความอบอุ่นในครอบครัวลดลงโดยดัชนีครอบครัวอบอุ่นได้ลดลงอย่างต่อเนื่องในตลอด 5 ปีที่ผ่านมา จากร้อยละ 66.94 ในปี 2545 เหลือเพียงร้อยละ 58.75 ในปี 2549 ซึ่งลดต่ำกว่าปี 2544 ที่มีค่าคะแนนอยู่ในระดับร้อยละ 67.87

- (2.1) สมาชิกในครอบครัวขาดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีมีคุณภาพ และให้การดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว มีผลให้เด็กและผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งมากขึ้น เห็นได้จากเด็กเร่ร่อนและถูกทอดทิ้งที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐเพิ่มขึ้นจาก 35.11 คนต่อเด็กแสนคน ในปี 2544 เป็น 48.49 คน ในปี 2549 ทั้งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นในทุกฐานความผิด ขณะที่ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้อยู่คนเดียวเพิ่มขึ้น 2 เท่าในรอบ 12 ปี จากร้อยละ 3.6 คนต่อผู้สูงอายุทั้งหมด ในปี 2537 เป็น 7.5 คน ในปี 2549
- (2.2) ปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวถดถอยลง นำไปสู่ความแตกแยกของครอบครัวมากขึ้น แม้อัตราครอบครัวที่คู่สมรสอยู่ด้วยกัน โดยจดทะเบียนสมรสเพิ่มขึ้นเป็น 19.7 คู่ต่อพันครัวเรือน แต่อัตราครอบครัวที่คู่สมรสแยกกันอยู่มีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้นโดยลำดับเป็น 22.8 คนต่อประชากรที่เคยสมรสพ้นคน เช่นเดียวกับอัตราการหย่าร้างที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องถึง 4.9 คู่ต่อพันครัวเรือน ในปี 2549
- (3) ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับต่ำมาโดยตลอด แม้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมของชุมชนจะอยู่ในระดับสูง แต่ความสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ และการช่วยเหลือเกื้อกูลยังคงมีระดับต่ำต้องเร่งแก้ไขปรับปรุง ที่ผ่านมามีกระบวนการทั้งภายในและนอกชุมชนที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงอยู่ในขั้นตอนเชิงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน จึงยังไม่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากนัก โดยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขด้านชุมชนเข้มแข็งตลอดช่วงปี 2544 - 2549 มีค่าคะแนนระหว่างร้อยละ 51 - 55 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำที่ต้องเร่งแก้ไข และเป็นค่าคะแนนที่เกือบจะไม่เปลี่ยนแปลงจากปี 2544 ที่มีค่าคะแนนร้อยละ 54.32 ทั้ง ๆ ที่ชุมชนมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคม ชุมชนที่เข้มแข็งจะสามารถจัดการพัฒนาได้สอดคล้องกับวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมของตนเองและชุมชน
- (3.1) การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้น้อยยังคงเป็นปัญหาของการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน องค์กรในชุมชนที่มีความมั่นคงในการบริหารการเงินในระดับดีมาก และระดับดีรวมกัน มีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 36.8 ในปี 2544 เหลือเพียงร้อยละ 25.7 ในปี 2549
- (3.2) การจัดการความรู้และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของชุมชนแม้อยู่ในระดับต่ำ แต่ก็มีการเรียนรู้ร่วมกันแก้ไขปัญหามากขึ้น หมู่บ้านที่มีการจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนในด้านการรักษาพยาบาลและความยากจนอย่างต่อเนื่องมีเพียงร้อยละ 33 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด อย่างไรก็ตามการรวมตัว ร่วมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้ร่วมกันแก้ไขปัญหามากขึ้น เช่น กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน การจัดตั้งองค์กรชุมชน เป็นต้น

(3.3) การมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง จนเป็นวิถีของชุมชนที่เปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมทั้งในด้านการพัฒนาอาชีพและกิจกรรมอื่นๆ รวมทั้งการพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยจำนวนกลุ่ม/องค์กรที่รวมตัวกันจัดตั้งในชุมชนเพิ่มจำนวนสูงขึ้นต่อเนื่องและมีจำนวน 27,796 ในปี 2545 เป็น 50,321 กลุ่ม/องค์กร ในปี 2549

(4) เศรษฐกิจมีความเข้มแข็งมากขึ้น สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ มีการเติบโต มีเสถียรภาพ และมีภูมิคุ้มกัน แต่ยังมีปัญหาความมั่นคงและความเหลื่อมล้ำของรายได้ มีเพิ่มสูงขึ้น โดยดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 60.20 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 67.82 ในปี 2549 โดยปัจจัยสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น ได้แก่

(4.1) คนไทยมีสัมมาชีพที่มั่นคงขึ้น มีงานทำมากขึ้น โดยปัญหาการว่างงานคลี่คลายลง อัตราการว่างงานลดลงเหลือเพียงร้อยละ 1.38 ในปี 2549 ทำให้ผู้ว่างงานเหลือเพียง 5 แสนคน เนื่องมาจากการขยายตัวของภาคการผลิตทั้งอุตสาหกรรม บริการ และ อสังหาริมทรัพย์ ประกอบกับนโยบายของรัฐในการสร้างงานและรายได้เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในระดับรากหญ้า แต่ยังคงมีปัญหาวางงานเฉพาะกลุ่มผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งบ่งชี้ว่าการผลิตกำลังคน ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน หรือโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ คนไทยยังมีหลักประกันความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานไม่เพียงพอ โดยสัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 25.9 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 32.37 ในปี 2549 แต่ยังคงอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากยังไม่ครอบคลุมแรงงานนอกระบบเกือบร้อยละ 70

(4.2) แม้ว่าคนไทยมีสัมมาชีพมั่นคงขึ้นจากการมีงานทำมากขึ้น ส่งผลให้รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น แต่ครัวเรือนเกือบครึ่งหนึ่งของประเทศยังไม่สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้และมีหนี้สินเพิ่มขึ้น โดยครัวเรือนที่สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจจากการมีรายได้สูงกว่ารายจ่ายไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ซึ่งเพียงพอในการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข กลับลดลงจากร้อยละ 58.29 เหลือร้อยละ 56.2 ของครัวเรือนทั้งสิ้น ในปี 2549 และหนี้เฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่องในอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 9.33 ต่อปีจาก 82,485 บาท ในปี 2545 เพิ่มเป็น 116,585 บาท ในปี 2549

(4.3) เศรษฐกิจไทยยังคงขยายตัวได้อย่างมีเสถียรภาพ โดยในปี 2549 มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ที่ร้อยละ 4.99 เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 4.49 เป็นผลมาจากการเร่งรัดการเบิกจ่ายของภาครัฐ พร้อมกับการผ่อนคลายนโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย และการสร้างความเชื่อมั่นต่อการลงทุนทั้งภายในและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีเสถียรภาพจากอัตราเงินเฟ้อที่ลดแรงกดดันลง อัตราการว่างงานยังต่ำดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดเกิดดุล และทุนสำรองอยู่ในระดับสูง

- (4.4) เศรษฐกิจมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจมากขึ้น จากสัดส่วนหนี้สาธารณะที่ลดลงโดยตลอด จากสัดส่วนร้อยละ 57.11 ของ GDP ในปี 2544 เป็นร้อยละ 42.06 ในปี 2549 อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อความผันผวนจากปัจจัยภายนอกจากระดับการเปิดประเทศที่เพิ่มขึ้นจาก 125.22 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 143.61 ในปี 2549
- (4.5) การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มลดลง จากการพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นจากสัดส่วนร้อยละ 36.93 ในปี 2545 เป็นร้อยละ 46.24 ในปี 2548 แม้ว่าจะปรับตัวลดลงเหลือร้อยละ 41.08 ในปี 2549 แต่ยังคงมีสัดส่วนสูง ขณะที่สัดส่วนการออมต่อ GDP เริ่มไม่เพียงพอต่อการลงทุน โดยเฉพาะในปี 2548 ที่ช่องว่างการออมต่อการลงทุนลดลงจนติดลบร้อยละ 3.76
- (4.6) การปรับตัวของเศรษฐกิจไทยยังอยู่ในเกณฑ์ดี จากประสิทธิภาพการผลิตรวม (TFP) เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.32 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 2.30 ในปี 2549 โดยประสิทธิภาพการผลิตสาขาเกษตรกรรมเป็นตัวจุดประกายประสิทธิภาพรวมมาตั้งแต่ปี 2547 - 2548 เนื่องจากยังต้องพึ่งพิงธรรมชาติและปัจจัยการผลิตที่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิต
- (4.7) แม้ความยากจนลดลง แต่ยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ที่เพิ่มขึ้น โดยสัดส่วนคนจนลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 14.93 ของประชากรทั้งประเทศ ในปี 2545 เป็นร้อยละ 9.55 ในปี 2549 คิดเป็นคนจน 6.1 ล้านคน เมื่อพิจารณาความเหลื่อมล้ำทั้งในด้านรายจ่ายและรายได้ของคนในสังคมไทย พบว่าช่องว่างรายจ่ายระหว่างกลุ่มผู้มีรายจ่ายสูงที่สุดและต่ำสุดเพิ่มขึ้นจาก 7.7 เท่า ในปี 2545 เป็น 7.9 เท่า ในปี 2549 ขณะที่ช่องว่างรายได้ระหว่างกลุ่มผู้มีรายได้สูงที่สุดและผู้มีรายได้น้อยที่สุด เท่ากับ 14.66 เท่า โดยคนไทยหนึ่งในห้าของประชากรทั้งประเทศมีรายได้รวมกันมากกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้รวมทั้งของประเทศ ขณะที่คนส่วนใหญ่ที่เหลือร้อยละ 60 มีส่วนแบ่งรายได้เพียงหนึ่งในสี่ของรายได้ทั้งหมด
- (5) สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศยังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง โดยมีทั้งปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินรุนแรงขึ้น และคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ต้องเร่งแก้ไข ดัชนีพัฒนาเพิ่มจากร้อยละ 56.77 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 66.36 ในปี 2549
- (5.1) คราวเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยลดลง แต่เข้าถึงบริการพื้นฐานมากขึ้น ช่วง 5 ปี ที่ผ่านมากว่าเรือนที่มีบ้านเป็นของตนเองลดลงจากร้อยละ 78.5 ในปี 2544 เหลือร้อยละ 75.8 ในปี 2549 สาเหตุสำคัญที่ทำให้ครัวเรือนมีกรรมสิทธิ์ในบ้านลดลงน่าจะมาจากปัญหาด้านเศรษฐกิจ การมีรายได้ที่เพียงพอต่อการใช้จ่ายน้อยลง ประกอบกับการที่ดินมีราคาแพงขึ้น จนไม่สามารถเป็นเจ้าของหรือมีกรรมสิทธิ์ในบ้านที่อยู่อาศัยได้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานด้านการพัฒนาและสนับสนุนโครงข่ายบริการโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นของภาครัฐมาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ครัวเรือนส่วนใหญ่มีน้ำประปาใช้ในครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 64.20 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 71.91 ในปี 2549 รวมทั้งมีน้ำที่สะอาดสำหรับดื่มและบริโภคอย่างเพียงพอถึงร้อยละ 97.4

- (5.2) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินยังมีปัญหารุนแรงอยู่มาก ทั้งปัญหาความรุนแรงทางอาชญากรรมและยาเสพติดที่เป็นปัจจัยคุกคามต่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย โดยเฉพาะคดีอาชญากรรมเพิ่มขึ้นสูงจาก 1.71 คดีต่อประชากรพันคน ในปี 2544 เป็น 2.77 คดีต่อประชากรพันคน ในปี 2549 ส่วนปัญหาด้านยาเสพติดคลี่คลายลง อย่างไรก็ตาม ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา สถานการณ์ยาเสพติดส่งสัญญาณว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกครั้ง จาก 1.20 คดีต่อประชากรพันคนในปี 2547 เป็น 1.77 คดีต่อประชากรพันคนในปี 2549
- (5.3) คุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีทิศทางการปรับตัวที่ดีขึ้น แต่ยังคงอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไขปรับปรุง จากคะแนนที่ค่อนข้างต่ำเพียงร้อยละ 56.29 ในปี 2544 ขยายตัวสูงขึ้นเป็นร้อยละ 61.91 ในปี 2549 การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการดูแลบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนั้น แม้จะทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมหลายด้านดีขึ้น ทั้งแหล่งน้ำและมลพิษต่างๆ แต่ก็ยังอยู่ในระดับที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ยังไม่เพียงพอต่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน เพราะมีโรงงานกว่าร้อยละ 70 ที่ปล่อยน้ำทิ้งที่คุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ของอันตรายยังมีสูงและขาดการจัดการที่ดี คุณภาพอากาศในเขตเมืองใหญ่ยังอยู่ในระดับที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ รวมทั้งปริมาณการใช้สารเคมีที่มีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นกว่าปี 2544 ถึงร้อยละ 20
- (5.4) ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศมีมากขึ้น แต่ยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จากการที่รัฐได้ให้ความสำคัญอย่างมากกับการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าไม้และป่าชายเลน การดูแลป่าต้นน้ำ และการรักษานิเวศให้สมดุลได้ส่งผลให้ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ในอ่าวไทยมีมากขึ้น คุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศพัฒนาฟื้นฟูขึ้นโดยลำดับ อย่างไรก็ตาม สภาพพื้นที่ป่าที่ฟื้นฟูได้แล้วก็ยังต่ำกว่ามาตรฐานความสมดุลของระบบนิเวศ และมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 32.9 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 32.6 ของพื้นที่ประเทศในปี 2549 ส่งผลกระทบต่อการเกิดภัยธรรมชาติ ทั้งอุทกภัยและภัยแล้งที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น จึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง
- (6) สังคมไทยมีระดับประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลอยู่ในระดับต้องปรับปรุง แม้ว่าความตื่นตัวในการปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเองสูงขึ้นมาก แต่ยังมีปัญหาการเคารพสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎระเบียบสังคม ตลอดจนการทุจริตคอร์รัปชัน และความสมานฉันท์ของคนในชาติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 รวมทั้งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ที่เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเทศให้เกิดความโปร่งใส นั้น ส่งผลให้สังคมไทยตื่นตัวในเรื่องประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลมากขึ้น ค่าคะแนนเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่องจากร้อยละ 58.65 ในปี 2545 เป็นร้อยละ 61.17 ในปี 2549 และเพิ่มสูงขึ้นกว่าในปี 2544 ที่มีค่าคะแนนร้อยละ 59.74

- (6.1) คนไทยจะมีจิตสำนึกประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง อยู่ในระดับ ร้อยละ 66.81 ในปี 2549 โดยการปกป้องสิทธิของตนเองอยู่ในระดับดีมาก แต่ยังต้องปรับปรุงเรื่องการเคารพสิทธิผู้อื่นซึ่งมีค่าคะแนนเพียงร้อยละ 58.78 ในช่วงเวลากว่า 30 ปี ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สังคมไทยได้พัฒนาประชาธิปไตยก้าวหน้ามาโดยลำดับ โดยเฉพาะตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี 2540 จนกระทั่งถึงปี 2549 ได้ถูกยกเลิกไป แต่ในตลอดช่วงทศวรรษที่มีการใช้รัฐธรรมนูญปี 2540 ได้ส่งผลต่อการพัฒนาจิตสำนึกในการปกป้องสิทธิของตนเองเป็นอย่างมาก ความตื่นตัวเพิ่มสูงขึ้น ตามลำดับต่อเนื่อง ตลอดในช่วงปี 2545 - 2549 ที่ร้อยละ 57.09 - 91.98 การรักษาสีสิทธิในการเลือกผู้แทนราษฎรไปเป็นผู้แทนในการบริหารประเทศยังอยู่ในระดับต้องปรับปรุงที่ร้อยละ 65.70 ส่วนการเคารพกฎระเบียบของสังคมและสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นอยู่ในระดับที่เป็นปัญหา ทั้งในส่วนของการทำงานผิดกฎจราจร การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น ซึ่งมีอัตราการละเมิดเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่การขาดวินัยในการอยู่ร่วมกัน
- (6.2) สังคมไทยมีธรรมาภิบาลในระดับต่ำต่อเนื่อง โดยปัญหาอยู่ที่ภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน ในปี 2545 - 2549 ด้านสังคมที่มีธรรมาภิบาลมีคะแนนระหว่างร้อยละ 44 - 56 ซึ่งแม้ว่าจะสูงกว่าในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และต้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ซึ่งอยู่ระหว่างร้อยละ 41.99 - 44.82 อันเนื่องจากธรรมาภิบาลในส่วนของภาคธุรกิจเอกชนที่ดีขึ้น ทั้งในส่วนของ การวัดโดยหน่วยงานภายนอก (IMD) และหน่วยงานภายใน (IOD) จึงทำให้คะแนนเพิ่มสูงขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 60.75 ในปี 2549 และ 59.16 ในปี 2548 และการกระจายอำนาจที่ดีขึ้นเล็กน้อยแต่ก็ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการกระจายอำนาจ แต่ธรรมาภิบาลโดยรวมของสังคมก็ยังอยู่ในระดับต่ำที่ต้องเร่งแก้ไข โดยเฉพาะปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ธรรมาภิบาลของภาคธุรกิจเอกชนในด้านความเป็นธรรมในการแข่งขัน ความรับผิดชอบต่อสังคม และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังล่าช้ากว่าเป้าหมายค่อนข้างมาก ทั้งในเรื่องการกระจายอำนาจด้านการเงิน การคลัง และการถ่ายโอนบุคลากรจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น
- (6.3) ความสามัคคีของคนในชาติเป็นปัญหาอย่างมาก ตลอดช่วงปี 2546 - 2549 การละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่ในระดับสูง จากการยื่นข้อร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในปี 2549 ซึ่งมี 105.5 คดีต่อประชากรพันคนนั้น เพิ่มขึ้นจาก 54 คดีต่อประชากรพันคนในปี 2545 และสูงกว่า 14 คดีต่อประชากรพันคนในปี 2544 ซึ่งแสดงว่าปัญหาที่เกิดจากวัฒนธรรม ความเชื่อ และการได้รับการปฏิบัติภายใต้ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันนั้นยังไม่คลี่คลาย สังคมไทยยังมีปัญหาความขัดแย้งและใช้ความรุนแรงระหว่างกันค่อนข้างมาก คะแนนความสามัคคีในปี 2549 ที่มีอัตราร้อยละ 51.43 นั้น ถึงแม้จะดีขึ้นมากกว่า 3 - 4 ปีที่ผ่านมาที่ค่าคะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 41.25 - 48.56 แต่ก็ยังอยู่ในระดับต่ำและต้องปรับปรุงอย่างมาก

โดยสรุป วิถีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยปัจจุบันยังมีปัญหาในหลายด้านโดยเฉพาะปัญหาคุณธรรม ค่านิยม และคุณภาพการเรียนรู้ของคนไทย ครอบครัวไทยมีความแตกแยก และการทอดทิ้งเด็กและผู้สูงอายุมากขึ้น แม้ชุมชนสามารถเรียนรู้ร่วมกันแก้ปัญหาและช่วยเหลือเกื้อกูลกันมากขึ้น แต่ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอที่จะพึ่งตนเองได้มากนัก ซึ่งสังคมยังมีปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินรุนแรงขึ้น ขณะที่เศรษฐกิจไทยสามารถปรับตัวและมีภูมิคุ้มกันมากขึ้น แต่ยังผันผวนจากความอ่อนไหวของเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่พึ่งพิงปัจจัยภายนอก การเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีคุณภาพมากขึ้น ทำให้คนไทยมีงานทำมั่นคง ส่งผลให้รายได้สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม คราวเรือนเกือบครึ่งหนึ่งของประเทศยังไม่สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ทั้งยังคงมีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้และการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนา จึงเป็นประเด็นที่ท้าทายของสังคมไทยที่ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมพลังความร่วมมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เป็นไปในทิศทางที่บูรณาการทุกมิติอย่างสมดุล โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อนำทางประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทยให้ได้ในที่สุด

4

ประเด็นข้อเสนอการขับเคลื่อนสังคมไทยสู่ สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

จากสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย พบว่า ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในปัจจุบันยังมีปัญหาในหลายด้านที่จะต้องเร่งแก้ไข ทั้งในด้านคน ชุมชน สังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ จึงได้นำไปสู่ข้อเสนอแนวทางสำคัญที่จะต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน และที่ต้องดำเนินการในระยะต่อไป เพื่อให้การพัฒนาประเทศมุ่งไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย ดังนี้

4.1 สรุปข้อเสนอแนะที่ต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน

- (1) **ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้คนและสังคมโดยเร่งด่วน** เร่งพัฒนาจิตสำนึกในคุณธรรมของคนไทยควบคู่ไปกับการพัฒนาความรู้ โดยกำหนดให้การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เป็นยุทธศาสตร์ชาติที่ทุกภาคส่วนร่วมกันขับเคลื่อนให้เกิดพลังผลักดันสังคมสู่คุณธรรม ความดีงาม พร้อมทั้งส่งเสริมแนวทางดำเนินชีวิตบนพื้นฐานคุณธรรมและความพอเพียงโดยอาศัยบทบาทของ 3 สถาบันหลัก (บวร) ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการพัฒนาจิตใจ
- (2) **พัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกในศีลธรรมพื้นฐานและคุณธรรม พร้อมทั้งขยายโอกาสการเข้าถึงบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส** โดยผลักดันให้ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษาร่วมกันพิจารณาและปลูกฝังทัศนคติของเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่สำนึกในคุณค่าของความดีงาม อยู่ในกรอบของศีลธรรม เรียนรู้ในการทำประโยชน์เพื่อส่งเสริม รวมทั้งมีมาตรการดูแลเด็กและเฝ้าระวังความประพฤติของเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลอบายมุข และยาเสพติด ขณะเดียวกัน ส่งเสริมให้ครอบครัวมีมาตรการในการดูแลผู้สูงอายุควบคู่ไปกับการจัดบริการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสในการประกอบอาชีพและมีสุขภาวะที่ดี
- (3) **ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างเข้มงวดและจริงจัง** โดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในการป้องกันยาเสพติด สกัดกั้น ทำลายโครงสร้างเครือข่ายค้ายาเสพติดโดยอาศัยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ตลอดจนพัฒนาระบบสืบสวนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ให้รางวัลและการคุ้มครองแก่ผู้ให้ความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติด รวมทั้ง ส่งเสริมการสร้างประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมและอำนวยความสะดวกยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน

- (4) **พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้นำไปสู่การคิดเป็น ทำเป็น** พัฒนาหลักสูตรให้หลากหลายสอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง ฝึกให้เด็กคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีการเรียนรู้ร่วมกันจากวิชาการและประสบการณ์จริงที่บูรณาการเรื่อง ศิลธรรม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดระบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม และนำไปสู่การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต
- (5) **เร่งเสริมสร้างการเรียนรู้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง** โดยส่งเสริมบทบาทของภาคีการพัฒนาให้มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดองค์ความรู้ของชุมชน โดยส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในรูปแบบที่หลากหลาย พัฒนาองค์กรชุมชน วิสาหกิจชุมชน และระบบสหกรณ์บนพื้นฐานศักยภาพความเข้มแข็งและการพึ่งพาตนเองของชุมชน ปรับปรุงการจัดสวัสดิการในชุมชนให้ทั่วถึง รวมทั้งกระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรสู่ชุมชนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง
- (6) **เสริมสร้างระบบธรรมาภิบาล ให้มีความโปร่งใสทุกภาคส่วน ผลักดันการกระจายอำนาจให้ส่วนท้องถิ่น** เสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของกลไกตรวจสอบภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และสื่อมวลชน การสร้างวัฒนธรรมสันติวิธีและจัดให้มีกลไกส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกันในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดี ขณะเดียวกันจัดแบ่งภารกิจบริการระหว่างรัฐบาลกลางและท้องถิ่นให้ชัดเจนขยายฐานรายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว และส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และเป็นบรรษัทภิบาลมากขึ้น
- (7) **ควบคุมมลพิษจากแหล่งผลิตอย่างเข้มงวด** ส่งเสริมและพัฒนาขบวนการผลิตที่ได้มาตรฐาน ไม่ก่อมลพิษ (Clean Technology) ลดปริมาณของเสียจากแหล่ง กำเนิด และจัดทำมาตรการขจัดของเสียอันตรายทั้งการทิ้ง รวบรวม และการกำจัดอย่างถูกวิธี ตลอดจนจรรยาบรรณและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันและแก้ปัญหามลพิษ ควบคู่ไปกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภค ด้วยมาตรการทางด้านกฎหมาย มาตรการด้านเศรษฐศาสตร์ รวมทั้งเครื่องมือทางด้านสังคม
- (8) **ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมตระหนักถึงสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทย รับรู้และเคารพในสิทธิเสรีของผู้อื่น** และเสริมสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ เปิดโอกาสการมีส่วนร่วมให้กับภาคส่วนต่างๆ เข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์ของคนในชาติให้เกิดความร่วมมือกันในการกอบกู้และฟื้นฟูประเทศ ปลุกจิตสำนึกธรรมาภิบาล ค่านิยม วัฒนธรรม ประชาธิปไตย แก่ประชาชนทุกระดับ เสริมสร้างมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิดตัดสินใจร่วมดำเนินการรับผิดชอบและตรวจสอบกระบวนการบริหารจัดการประเทศ ส่งเสริมการรวมตัวของประชาชน และเครือข่าย

4.2 ข้อเสนอแนะที่ต้องดำเนินการในระยะต่อไป

- (1) การสร้างเสริมสุขภาพของคนในชุมชนและสังคม พัฒนาระบบสุขภาพอย่างครบวงจรและมุ่งดูแลสุขภาพเชิงป้องกันเพื่อให้ประชาชนทุกช่วงวัย สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ ส่งเสริมให้มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี และให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมของผู้คนในชุมชนและสังคม พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้นำไปสู่การคิดเป็น ทำเป็น และเร่งขยายโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดพลังผลักดันสังคมสู่คุณธรรมความดีงาม โดยใช้การศึกษาพื้นฐานในระดับการศึกษาภาคบังคับเป็นเป้าหมายหลัก คุณธรรมและวัฒนธรรมให้กับเยาวชนไทย และปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีการสอดแทรกคุณธรรมความดีงามไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้ปกครองทุกระดับ ให้ตั้งอยู่บนความถูกต้อง สุจริต และยุติธรรม และพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้เพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาสู่สังคมฐานความรู้ โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมบนบริบททางสังคมและวัฒนธรรม พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครอบครัวรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน รู้จักจัดการกับปัญหาโดยหลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรง และมีค่านิยมความเป็นครอบครัว โดยการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ วัฒนธรรมการสร้างค่านิยมครอบครัวอบอุ่นโดยการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง
- (3) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ให้ชุมชนปรับวิธีคิดจากความต้องการเป็นตัวตั้งมาเป็นความคิดที่แก้ปัญหาด้วยตัวเอง โดยเสริมสร้างภาวะผู้นำเพื่อขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้อัตลักษณ์ศักยภาพของชุมชน วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เข้มแข็งในการพัฒนาเศรษฐกิจ และองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ พร้อมกับการเสริมสร้างสุขภาพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน
- (4) เสริมสร้างระบบเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม เน้นการปรับโครงสร้างการผลิต ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทยและความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อขยายฐานเศรษฐกิจในประเทศให้เข้มแข็ง สนับสนุนการลดการพึ่งพิงปัจจัยภายนอก ขณะเดียวกัน เร่งพัฒนาองค์ความรู้และบริหารองค์ความรู้ในการผลิตอย่างเป็นระบบ เพื่อรองรับการก้าวไปสู่วิถีการผลิตบนฐานความรู้ รวมทั้ง ขยายตลาดทางการค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนพัฒนาศักยภาพแรงงานและปรับปรุงระบบการคุ้มครองทางสังคมเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดี
- (5) ควบคุมมลพิษจากแหล่งผลิตอย่างเข้มงวด การส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจเกี่ยวกับการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ด้วย ในด้านการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการผลิตเกษตรทางเลือก เกษตรอินทรีย์เพื่อช่วยรักษาคุณภาพดิน และลดการใช้สารเคมีที่ต้องนำเข้าจำนวนมาก รวมทั้ง สนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพให้องค์กรเอกชนได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม

- (6) ปรับกระบวนการสรรหาและจัดการทุนทางทรัพยากรอย่างยั่งยืน เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ ปรับเปลี่ยนกระบวนการสรรหาและรูปแบบการบริโภคของผู้บริโภค โดยสร้างค่านิยมการบริโภคที่ยั่งยืนพฤติกรรมการใช้ยาที่มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบริโภคที่ยั่งยืนควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรของภาคการผลิตและบริการ ด้วยการส่งเสริมภาคบริการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย ส่งเสริมการผลิตและบริการที่สะอาด เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน รวมทั้งการส่งเสริมกลไกการตลาดและการจัดการองค์ความรู้ในการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปกป้องฐานทรัพยากรของประเทศให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและการอนุรักษ์ฟื้นฟูระบบนิเวศของแหล่งทรัพยากรที่ถูกนำไปใช้ และปรับปรุงกฎ ระเบียบ ในการป้องกันอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ให้เหมาะสมทันสมัย ลดการซ้ำซ้อน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากร
- (7) การเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทย มุ่งเน้นการดำเนินงานตามแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและธรรมาภิบาล เปิดโอกาสให้ประชาชนมีเวทีสาธารณะเพื่อสร้างฉันทามติร่วมกันในเรื่องต่างๆ สนับสนุนให้มีกระบวนการระดมความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง มุ่งลดความไม่เป็นธรรม โดยมีศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรงในสังคม เป็นกลไกดำเนินการ นอกจากนี้ ต้องให้ความสำคัญกับการมีกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งเป็นการเยียวยาความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้น
- (8) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมตระหนักถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทย รับรู้และเคารพในสิทธิเสรีของผู้อื่น และเสริมสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ เปิดโอกาสการมีส่วนร่วมให้กับภาคส่วนต่างๆ เข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์ของคนในชาติให้เกิดความร่วมมือกันในการกอบกู้และฟื้นฟูประเทศ ปลุกจิตสำนึกธรรมาภิบาล ค่านิยม วัฒนธรรม ประชาธิปไตย แก่ประชาชนทุกระดับ เสริมสร้างมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิดตัดสินใจร่วมดำเนินการรับผิดชอบและตรวจสอบกระบวนการบริหารจัดการประเทศ ส่งเสริมการรวมตัวของประชาชนเป็นเครือข่าย

ตารางดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยปี 2544 – 2549

องค์ประกอบย่อย	ปี		ค่าคะแนน (ร้อยละ)			
	2544	2545	2546	2547	2548	2549
1. การมีสุขภาพะ	68.01	68.05	68.80	69.91	70.38	72.27
1.1 สุขภาพกายดี	83.99	83.99	83.99	84.84	86.07	86.02
▪ ร่างกายแข็งแรง	81.71	81.71	81.71	83.40	84.50	84.40
▪ อายุยืนยาว	86.27	86.27	86.27	86.27	87.64	87.64
1.2 สุขภาพจิตดี มีคุณธรรม จริยธรรม	62.68	60.63	63.17	63.48	66.26	70.34
▪ จิตใจดี	64.85	64.02	70.32	72.15	78.86	86.66
▪ ยึดมั่นในศีลธรรม	60.50	57.24	56.03	54.81	53.65	54.02
1.3 สติปัญญา และใฝ่รู้	60.91	62.36	62.41	64.25	62.67	64.39
▪ มีความสามารถในการเรียนรู้	60.79	62.41	64.61	68.53	68.67	69.91
▪ มีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	61.14	62.26	58.02	55.68	50.67	53.37
2. ครอบครัวอบอุ่น	67.87	66.94	67.27	63.42	59.99	58.75
2.1 บทบาทหน้าที่ของครอบครัว	72.99	72.83	69.16	60.33	58.63	56.16
▪ เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสมตามช่วงอายุ	88.84	88.51	86.14	72.02	66.56	64.32
▪ ผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครอบครัว	57.14	57.14	52.17	48.65	50.70	48.00
2.2 สัมพันธภาพในครอบครัว	64.45	63.02	66.01	65.49	60.90	60.47
▪ คู่สมรสมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างและพัฒนาครอบครัวร่วมกัน	51.11	44.13	49.68	52.33	49.40	53.25
▪ มีความอดทนและมีความวางใจกันและกัน	87.03	88.84	94.39	91.09	82.45	78.77
▪ ร่วมกันแก้ปัญหาครอบครัวด้วยเหตุผลเพื่อสร้างบรรยากาศที่สงบสุขในครอบครัว	55.20	56.09	53.98	53.04	50.83	49.39
3. ชุมชนเข้มแข็ง	54.32	51.43	55.52	53.82	53.61	54.58
3.1 ชุมชนพึ่งตนเองได้	44.01	38.46	43.94	39.67	37.65	38.77
▪ ความเข้มแข็งขององค์กรในชุมชน	52.59	41.50	50.30	40.70	35.59	36.70
▪ มีการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง	35.43	35.43	37.57	38.64	39.71	40.84
3.2 ชุมชนเกื้อกูลกัน	41.00	41.00	43.00	44.00	45.00	47.47
▪ การมีสวัสดิการในชุมชน	41.00	41.00	43.00	44.00	45.00	47.47
3.3 การมีส่วนร่วมของชุมชน	88.26	87.78	91.20	91.94	94.15	93.30
▪ การเป็นสมาชิกกลุ่ม	88.26	87.78	91.20	91.94	94.15	93.30
4. เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	60.20	65.84	69.42	69.19	65.75	67.82
4.1 การมีสัมมาชีพ	48.46	58.70	61.13	62.77	62.91	62.86
▪ การมีงานทำ	61.92	89.38	98.69	100.00	100.00	100.00
▪ รายได้เพียงพอ	57.57	58.29	58.30	58.30	57.25	56.20
▪ มีหลักประกันและความปลอดภัยในการทำงาน	25.90	28.43	29.39	30.00	31.49	32.37
4.2 เศรษฐกิจเข้มแข็ง	69.22	73.49	75.65	73.31	67.99	71.71
▪ พึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ	65.98	68.93	68.85	67.30	61.66	64.65
▪ ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ	64.11	66.82	69.04	67.45	65.67	69.14
▪ เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ	75.74	80.05	82.43	80.05	71.74	77.70
▪ ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	72.93	82.85	88.89	83.60	77.78	78.97
4.3 ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ	50.88	55.14	62.19	65.98	63.39	63.73
▪ การกระจายรายได้	50.35	52.84	55.57	58.49	59.00	59.78
▪ การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม	51.94	59.74	75.42	80.95	72.16	71.64
5. สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศสมดุล	56.77	58.10	59.33	63.80	66.08	66.36
5.1 ปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิต	71.35	72.85	74.08	74.60	74.60	73.85
▪ มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย สามารถเข้าถึงสาธารณูปโภคได้อย่างเพียงพอ	71.35	72.85	74.08	74.60	74.60	73.85
5.2 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	38.91	37.84	53.06	56.53	59.22	50.76
▪ การลดลงของคดีความรุนแรงจะสะท้อนถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้ด้วย	38.91	37.84	53.06	56.53	59.22	50.76
5.3 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี	56.29	55.28	54.61	57.84	60.25	61.91
▪ มลภาวะต่าง ๆ ได้รับการป้องกันและดูแลแก้ไข	56.29	55.28	54.61	57.84	60.25	61.91
5.4 ระบบนิเวศสมดุล	58.90	63.67	59.82	67.99	71.08	74.87
▪ ความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติของระบบนิเวศต่าง ๆ	58.90	63.67	59.82	67.99	71.08	74.87
6. สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	59.74	58.65	53.05	52.91	58.83	61.17
6.1 การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย	65.89	61.44	59.81	54.22	63.71	66.81
▪ เคารพกฎระเบียบของสังคม	69.57	62.31	55.24	48.72	57.09	58.78
▪ มีจิตสำนึกในการปกป้องสิทธิของตนเอง	57.54	57.09	70.14	61.77	81.59	91.98
▪ เข้าร่วมในการบริหารประเทศโดยการตัดสินใจเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติในรัฐสภา	63.19	63.19	63.19	63.19	65.70	65.70
6.2 สังคมที่มีธรรมาภิบาล	41.99	44.82	47.54	52.35	55.87	56.56
▪ ภาคส่วนต่างๆมีการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้	36.30	38.95	42.26	48.13	52.11	52.50
▪ การกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังชุมชนท้องถิ่น	59.08	62.42	63.40	65.02	67.14	68.72
6.3 ความสมานฉันท์ทางสังคม	100	100	41.25	48.56	46.29	51.43
▪ อาศัยอยู่ร่วมกันด้วยความกลมกลืน ประองตอง และสามัคคีกันยอมรับในความแตกต่างของความเชื่อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมของกลุ่มคนภายในชาติ	100	100	41.25	48.56	46.29	51.43
ภาพรวมดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขรวมกันในสังคมไทย	61.59	62.06	62.91	62.88	62.93	64.04

**สรุปตัวชี้วัดหลัก และตัวชี้วัดเสริม จำแนกตามองค์ประกอบ
ของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย**

องค์ประกอบหลัก/องค์ประกอบย่อย	ตัวชี้วัดหลักเพื่อการคำนวณดัชนี	ตัวชี้วัดเพื่ออธิบายเสริม
การมีสุขภาวะ		
■ สุขภาพกายดี ▶ ร่างกายแข็งแรง ▶ อายุยืนยาว	▶ ร้อยละของประชากรที่มีโรคเรื้อรังหรือโรคประจำตัว ▶ อายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	▶ ร้อยละของประชากรที่เจ็บป่วยต่อประชากรทั้งหมด ▶ ร้อยละหญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อ HIV ▶ จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ต่อประชากรแสนคน ▶ จำนวนผู้ป่วยเอดส์จำแนกตามปัจจัยเสี่ยง (ติดยาเสพติดฉีดเข้าเส้น เพศสัมพันธ์รับเลือด ติดเชื้อจากมารดาอื่นๆ และไม่ทราบ) ▶ สัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนเกี่ยวกับเครื่องมือที่มีแอลกอฮอล์ ▶ ปริมาณการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (สุรา และเบียร์) ▶ ปริมาณการจำหน่ายบุหรี่ ▶ ร้อยละเด็กอ้วน ▶ ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประชากรต่อหัวประชากร ▶ ค่าใช้จ่ายด้านการบริการสุขภาพของภาครัฐต่อหัวประชากร ▶ สัดส่วนประชากรต่อแพทย์ 1 คน ▶ สัดส่วนประชากรต่อทันตแพทย์ 1 คน ▶ สัดส่วนประชากรต่อเภสัชกร 1 คน ▶ สัดส่วนประชากรต่อพยาบาล 1 คน ▶ สัดส่วนประชากรต่อพยาบาลเทคนิค 1 คน ▶ ร้อยละของประชากรสูงอายุที่เป็นโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัว
■ สุขภาพจิตดี มีคุณธรรมจริยธรรม ▶ จิตใจดี ▶ มีคุณธรรม จริยธรรม	▶ อัตราการฆ่าตัวตายต่อประชากรแสนคน ▶ สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรพันคน	▶ สัดส่วนผู้เจ็บป่วยทางสุขภาพจิตต่อประชากรแสนคน (โรคจิต วิตกกังวล และซึมเศร้า) ▶ สัดส่วนเงินบริจาคต่อรายได้ของครัวเรือน (ร้อยละ) ▶ สัดส่วนเงินบริจาคให้แก่องค์กรที่ไม่แสวงหากำไรต่อหัวประชากร ▶ จำนวนเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการผู้บริโภค
■ มีสติปัญญา และใฝ่รู้ ▶ มีความสามารถในการเรียนรู้	▶ อัตราการเรียนรู้ (Functional literacy rate) (9ปีขึ้นไป) ▶ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 - 59 ปี	▶ อัตราการเข้าเรียนตามช่วงอายุ (ทั้งสิ้น 3-21 ปี ก่อน ประถม ศึกษา 3-5 ปี ประถมศึกษา 6-11 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 12-14 ปีมัธยมศึกษาตอนปลาย 15-17 ปี และอุดมศึกษา 18-21 ปี)

องค์ประกอบหลัก/องค์ประกอบย่อย	ตัวชี้วัดหลักเพื่อการคำนวณดัชนี	ตัวชี้วัดเพื่ออธิบายเสริม
มีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	- ขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษา (ลำดับที่) - ผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา โดย สมศ. ปี 2544-2548 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษาส่วนท้องถิ่น สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร กองพุทธศาสนาศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน โรงเรียนสาริตถสถาบันราชภัฏ และโรงเรียนสาริตถมหาวิทยาลัย) - อัตราการเพิ่มของการจดทะเบียนสิทธิบัตร (ไทย และต่างประเทศ) - ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GERD/GDP) - จำนวนประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ต - สัดส่วนรายจ่ายต่อรายได้โดยเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนในด้านการอ่าน (หนังสือพิมพ์ หนังสือรายสัปดาห์และรายเดือน หนังสืออื่นๆและค่าธรรมเนียมการใช้ห้องสมุด) - การใช้เวลาของคนไทย (การอ่านหนังสือ การดูโทรทัศน์และวีดีโอ การฟังเพลง หรือ วิทยู การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากคอมพิวเตอร์ และการใช้ห้องสมุด)
กรอบครัวเรือน		
บทบาทหน้าที่ของครอบครัว - เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสมตามช่วงอายุ - ผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครอบครัว	อัตราเด็กเร่ร่อนและถูกทอดทิ้งต่อเด็กแสนคน - ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมด	อัตราเด็กที่เด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจ ต่อเด็กและเยาวชนพันคน - ร้อยละของครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุเป็นหัวหน้าครัวเรือน
สัมพันธภาพในครอบครัว - คู่สมรสมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างและพัฒนาครอบครัวร่วมกัน	อัตราการจดทะเบียนสมรสต่อพันครัวเรือน	
- มีความอดทนและ มีความเข้าใจกันและกัน	อัตราประชากรที่สมรสแล้ว แต่แยกกันอยู่ ต่อจำนวนประชากรที่เคยสมรสแล้ว 1,000 คน	
- ร่วมกันแก้ปัญหาครอบครัวด้วยเหตุผล เพื่อสร้างบรรยากาศที่สงบสุขในครอบครัว	อัตราการจดทะเบียนหย่าต่อพันครัวเรือน	สัดส่วนคดีเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัวต่อพันครอบครัว

องค์ประกอบหลัก/องค์ประกอบย่อย	ตัวชี้วัดหลักเพื่อการคำนวณดัชนี	ตัวชี้วัดเพื่ออธิบายเสริม
ชุมชนเข้มแข็ง		
■ ชุมชนพึ่งตนเองได้ ▶ ความเข้มแข็งขององค์กรในชุมชน ▶ มีการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ▶ เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง	▶ สัดส่วนความมีเสถียรภาพทางการเงินหรือความมั่นคงขององค์กรในชุมชน ▶ สัดส่วนหมู่บ้านที่มีการเรียนรู้โดยชุมชน	▶ จำนวนกลุ่มองค์กรในชุมชน ▶ จำนวนกลุ่มผู้ผลิตชุมชนที่ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งหมู่บ้านเดิม) ▶ สัดส่วนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่เข้มแข็งต่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทั้งหมด ▶ จำนวนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ▶ สัดส่วนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรทฤษฎีใหม่ ▶ สัดส่วนผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น/ชาวบ้านและปราชญ์ชาวบ้านต่อประชากรของหมู่บ้าน ▶ จำนวนภาคีเครือข่ายการพัฒนา ▶ สัดส่วนการจัดทำแผนชุมชนที่มีคุณภาพระดับดีต่อการจัดทำแผนทั้งหมด ▶ สัดส่วนผู้ย้ายถิ่นที่หางานทำและต้องการรายได้เพิ่มต่อผู้ย้ายถิ่นทั้งหมด (ไม่รวมผู้ย้ายถิ่นจากต่างประเทศและกลุ่มที่ไม่ทราบ)
■ ชุมชนเกื้อกูลกัน ▶ การมีสวัสดิการในชุมชน ▶ การมีความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน	▶ สัดส่วนหมู่บ้านที่มีการจัดสวัสดิการของชุมชนอย่างต่อเนื่องต่อหมู่บ้านทั้งหมด	▶ สัดส่วนหมู่บ้านที่มีการจัดสวัสดิการของชุมชนต่อหมู่บ้านทั้งหมด ▶ สัดส่วนครัวเรือนที่เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะของชุมชน/หมู่บ้าน
■ การมีส่วนร่วมของชุมชน ▶ การเป็นสมาชิกกลุ่ม	▶ สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน/หมู่บ้านต่อครัวเรือนทั้งหมด	▶ จำนวนอาสาสมัครในองค์กรภาครัฐและเอกชน
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม		
■ การมีสัมมาชีพ ▶ การมีงานทำ ▶ รายได้เพียงพอ ▶ มีหลักประกันและความปลอดภัยในการทำงาน	▶ อัตราการว่างงาน ▶ สัดส่วนครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่ารายจ่ายไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ▶ สัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการ	▶ สัดส่วนผู้ทำงานต่ำกว่าระดับ ▶ ชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ ▶ สัดส่วนผู้มีงานทำตามสาขาการผลิต ▶ สัดส่วนแรงงานตามระดับการศึกษา ▶ รายได้และรายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน ▶ เงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือน ▶ สัดส่วนการออมต่อรายได้ ▶ สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้สิน ▶ หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ▶ สัดส่วนหนี้ต่อรายได้ ▶ สัดส่วนแรงงานที่ประสบอันตรายจากการทำงาน (ต่อผู้มีงานทำแสนคน) ▶ จำนวนผู้ป่วยที่เกิดจากสารพิษอันตราย

องค์ประกอบหลัก/องค์ประกอบย่อย	ตัวชี้วัดหลักเพื่อการคำนวณดัชนี	ตัวชี้วัดเพื่ออธิบายเสริม
เศรษฐกิจเข้มแข็ง ▶ ฟังตนเองทางเศรษฐกิจ ▶ ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ ▶ เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ▶ ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	▶ สัดส่วนการนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าทุนต่อ GDP ▶ สัดส่วนการออมต่อ GDP ▶ สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ▶ ระดับการเปิดประเทศ (Degree of Openness) ▶ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ▶ ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP ▶ ประสิทธิภาพการผลิตรวม (TFP)	▶ สัดส่วนมูลค่าเพิ่มภาคเกษตร/อุตสาหกรรมต่อ GDP ▶ สัดส่วนการลงทุนต่อ GDP ▶ สัดส่วนการออมต่อการลงทุนในประเทศ ▶ มูลค่าการส่งออกและสัดส่วนการส่งออกต่อ GDP ▶ การใช้จ่ายภาครัฐ ▶ อัตราการขยายตัวของ การลงทุนภาคเอกชน ▶ อัตราเงินเฟ้อ ▶ เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ ▶ การเพิ่มขึ้นของรายได้ (Nominal GDP) เปรียบเทียบกับอัตราเงินเฟ้อ ▶ ผลผลิตภาพแรงงาน ▶ สัดส่วนการส่งออกของไทยต่อการส่งออกของโลก ▶ สัดส่วนการส่งออกของกลุ่มประเทศในทวีปเอเชียที่กำลังพัฒนาต่อการส่งออกของโลก ▶ สัดส่วนการส่งออกของประเทศไทยต่อการส่งออกของกลุ่มประเทศในทวีปเอเชียที่กำลังพัฒนา ▶ ค่าใช้จ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP ▶ จำนวนการจดทะเบียนสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตรโดยคนไทย
ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ▶ การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม และเท่าเทียม ▶ การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม	▶ สัดส่วนคนยากจนด้านรายจ่าย ▶ สัมประสิทธิ์จีนี ▶ ดัชนีไทล์ (Theil Index)	▶ ช่องว่างรายจ่าย ▶ ช่องว่างการกระจายรายได้ ▶ สัดส่วนผลิตภัณฑ์และบริการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อ GDP
สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล		
ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ▶ ที่อยู่อาศัย สาธารณูปโภค	▶ สัดส่วนครัวเรือนที่มีบ้านเป็นของตนเอง ▶ สัดส่วนครัวเรือนที่มีน้ำประปาใช้ในครัวเรือน	▶ ร้อยละครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ ▶ ร้อยละของครัวเรือนที่มีน้ำสะอาดดื่มและบริโภคอย่างพอเพียง

องค์ประกอบหลัก/องค์ประกอบย่อย	ตัวชี้วัดหลักเพื่อการคำนวณดัชนี	ตัวชี้วัดเพื่ออธิบายเสริม
■ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ▶ คดีความรุนแรง	▶ สัดส่วนคดีอาชญากรรมต่อประชากรพันคน ▶ สัดส่วนคดียาเสพติดต่อประชากรพันคน	▶ ร้อยละของหมู่บ้านที่มีการใช้ยาเสพติดหรือไม่มีการป้องกันฯ ▶ ความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินจากอุบัติเหตุ/อัคคีภัย ▶ อัตราการตายด้วยอุบัติเหตุจากการจราจรทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ▶ สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อร่างกาย/ทรัพย์สิน ▶ ร้อยละของการกระทำผิดซ้ำ
■ สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี ▶ มลภาวะด้านน้ำ อากาศ ดิน และขยะ	▶ ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อประชากร (ตัน) ▶ สัดส่วนแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอย่างต่ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ▶ ปริมาณของเสียที่ได้รับการบำบัดอย่างถูกต้อง ▶ สัดส่วนจำนวนสถานีตรวจวัดอากาศที่มี PM10 เกินมาตรฐาน	▶ สถิติการร้องทุกข์ด้านมลพิษ ▶ ปริมาณขยะชุมชนในแต่ละปี (ล้านตัน) ▶ ปริมาณขยะอันตรายต่อขยะชุมชนทั้งหมด ▶ จำนวนผู้ป่วยและเสียชีวิตจากสารอันตราย ▶ สัดส่วนที่ดินเสื่อมโทรมต่อพื้นที่ประเทศ ▶ ปริมาณการนำเข้าสารเคมีในการเกษตร (ปุ๋ยเคมีและสารกำจัดศัตรูพืช : พันตัน)
■ ระบบนิเวศที่สมดุล ▶ ความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ	▶ สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศ ▶ ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง ▶ พื้นที่ป่าชายเลน (ล้านไร่) ▶ สัดส่วนปริมาณน้ำใต้ดินที่ใช้ต่อปริมาณน้ำใต้ดินที่สามารถใช้งานได้ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล (ร้อยละ)	▶ สัดส่วนพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ ▶ ความเสียหายจากภัยแล้ง (ล้านบาท) ▶ ความเสียหายจากอุทกภัย (ล้านบาท) ▶ สัดส่วนปริมาณน้ำผิวดินที่นำมาใช้ต่อปริมาณน้ำผิวดินที่มีอยู่ ▶ จำนวนพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ที่มี/ที่ใกล้สูญพันธุ์
สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล		
■ การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย ▶ การเคารพกฎระเบียบของสังคม ▶ มีจิตสำนึกในการปกป้องสิทธิของตนเอง ▶ เข้าร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารจัดการทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น	▶ สัดส่วนสถิติการทำผิดกฎจราจรต่อประชากรพันคน ▶ สัดส่วนข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยต่อข้าราชการแสนคน ▶ สัดส่วนคดีการจับกุมการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาต่อประชากรแสนคน ▶ สัดส่วนจำนวนร้องเรียนและอุทธรณ์ต่อองค์การอิสระและคณะกรรมการ ข้อมูลข่าวสารของทางราชการต่อประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปแสนคน (ศาลปกครอง กก.สิทธิมนุษยชน ผู้ตรวจการแผ่นดินของ รัฐสภา และคณะกรรมการข้อมูล ข่าวสารของทางราชการ) ▶ สัดส่วนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรต่อจำนวนราษฎรผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง	▶ จำนวนการยื่นเรื่องขอถอดถอนเจ้าหน้าที่รัฐต่อรัฐสภา ▶ สัดส่วนคณะกรรมการที่มีผู้แทนจากประชาชนประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วม ▶ จำนวนข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้ง

องค์ประกอบหลัก/องค์ประกอบย่อย	ตัวชี้วัดหลักเพื่อการคำนวณดัชนี	ตัวชี้วัดเพื่ออธิบายเสริม
■ สังคมที่มีธรรมาภิบาล ▶ ภาคส่วนต่าง ๆ มีการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ ▶ การกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังชุมชนท้องถิ่น	▶ ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย (TI) ▶ ธรรมาภิบาลภาคเอกชน (IMD) ▶ การประเมินผลบรรษัทภิบาลของไทย ▶ สัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อรายได้ของรัฐบาล	▶ ผลการประเมินการพัฒนาส่วนราชการ ▶ สัดส่วนรายได้ที่ อปท. จัดเก็บเองหรือจัดหาเองต่อรายได้รวมของ อปท. ▶ สัดส่วนการถ่ายโอนภารกิจ (จาก 245 ภารกิจ) สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อเป้าหมาย ▶ จำนวนบุคลากรที่มีการถ่ายโอนสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
■ ความสมานฉันท์ทางสังคม ▶ อาศัยอยู่ร่วมกันด้วยความกลมกลืน ประองตอง และสามัคคีกัน	▶ สัดส่วนคดีการร้องทุกข์และอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนต่อประชากรแสนคน	▶ จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

องค์ประกอบด้าน *ครอบครัวอบอุ่น*

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัด (ที่ใช้คำนวณ)	แหล่ง ข้อมูล	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	ข้อมูล						ค่าคะแนน					
					2544	2545	2546	2547	2548	2549	2544	2545	2546	2547	2548	2549
ครอบครัวอบอุ่น :- กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์และจิตใจ ในการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีจุดหมายในบรรยากาศที่สงบสุข ด้วยการทำบทบาทหน้าที่ครอบครัวได้อย่างเหมาะสมและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน โดยแยกได้เป็น 2 องค์ประกอบ คือ บทบาทหน้าที่ของครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว											67.87	66.94	67.27	63.42	59.99	58.75
บทบาทหน้าที่ของครอบครัว											72.99	72.83	69.16	60.33	58.63	56.16
หมายถึง การทำหน้าที่ของครอบครัวที่จะดูแลความต้องการและสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิกในครอบครัว โดยสมาชิกแต่ละคนต้องมีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ต่อตนเองและต่อสมาชิกในครอบครัว	เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสมตามช่วงอายุ	1. อัตราเด็กเร่ร่อนและถูกทอดทิ้งต่อเด็กแสนคน	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	สัดส่วนเด็กเร่ร่อนและถูกทอดทิ้งต่อเด็กแสนคนในรอบปีเปรียบเทียบกับปีเป้าหมายที่มีสัดส่วนต่ำสุดคือปี 2537 ซึ่งมีสัดส่วน 31.19 คน โดยกำหนดให้มีค่าคะแนนเท่ากับ 100	35.11	35.24	36.21	43.31	46.86	48.49	88.84	88.51	86.14	72.02	66.56	64.32
	ผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครอบครัว	2. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว ต่อ ผู้สูง อายุ ทั้งหมด	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในรอบปี เปรียบเทียบกับปีเป้าหมายที่มีค่าต่ำสุดคือปี 2537 ซึ่งมีค่าร้อยละ 3.6 โดยกำหนดให้มีค่าคะแนนเท่ากับ 100	6.3	6.3	6.9	7.4	7.1	7.5	57.14	57.14	52.17	48.65	50.70	48.00
สัมพันธภาพในครอบครัว											64.45	63.02	66.01	65.49	60.90	60.47
หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของสมาชิกในครอบครัวที่เพิ่มความผูกพัน เคารพกันและกันและเอื้ออาทรต่อกัน	คู่สมรสมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างและพัฒนาครอบครัวร่วมกัน	3. อัตราการจดทะเบียนสมรสต่อพันครัวเรือน	สำนักทะเบียนราษฎรกระทรวงมหาดไทย	อัตราการจดทะเบียนสมรสต่อ 1,000 ครัวเรือนในรอบปี เปรียบเทียบกับปีเป้าหมายที่มีอัตราการจดทะเบียนสมรสสูงที่สุดคือปี 2524 ซึ่งมีอัตราการจดทะเบียนสมรส 36.96 คน โดยกำหนดให้มีค่าคะแนนเท่ากับ 100	18.89	16.31	18.36	19.34	18.26	19.68	51.11	44.13	49.68	52.33	49.40	53.25
	มีความอดทน และมีความวางใจกันและกัน	4. อัตราประชากรที่สมรสแล้ว แต่แยกกันอยู่ต่อจำนวนประชากรที่เคยสมรสแล้วพันคน	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	อัตราของประชากรที่สมรสแล้วแต่แยกกันอยู่ต่อจำนวนประชากรที่เคยสมรสแล้ว 1,000 คนในรอบปีเปรียบเทียบกับปีเป้าหมายที่มีอัตราแยกกันอยู่ต่ำที่สุดคือปี 2535 ซึ่งมีอัตราแยกกันอยู่ 17.99 คน โดยกำหนดให้มีค่าคะแนนเท่ากับ 100	20.67	20.25	19.06	19.75	21.82	22.84	87.03	88.84	94.39	91.09	82.45	78.77
	ร่วมกันแก้ปัญหาครอบครัวด้วยเหตุผล เพื่อสร้างบรรยากาศที่สงบสุขในครอบครัว	5. อัตราการจดทะเบียนหย่าต่อพันครัวเรือน	สำนักทะเบียนราษฎรกระทรวงมหาดไทย	อัตราการจดทะเบียนหย่าต่อ 1,000 ครัวเรือนในรอบปี เปรียบเทียบกับปีเป้าหมายที่มีอัตราการจดทะเบียนหย่าต่ำที่สุดคือปี 2531 ซึ่งมีอัตราการจดทะเบียนหย่า 2.44 คน โดยกำหนดให้มีค่าคะแนนเท่ากับ 100	4.42	4.35	4.52	4.60	4.80	4.94	55.20	56.09	53.98	53.04	50.83	49.39

องค์ประกอบด้าน เศรษฐกิจเข้มแข็ง และเป็นธรรม

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด (ที่ใช้คำนวณ)	แหล่ง ข้อมูล	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	ข้อมูล						ค่าคะแนน					
					2544	2545	2546	2547	2548	2549	2544	2545	2546	2547	2548	2549
เศรษฐกิจเข้มแข็ง และเป็นธรรม :- เศรษฐกิจที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคลที่มีสัมมาชีพที่มั่นคง ก่อให้เกิดรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน อยู่ภายใต้เศรษฐกิจที่มีการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ เสถียรภาพ และมีการกระจายรายได้และกระจายผลประโยชน์การพัฒนาในกลุ่มต่างๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำของรายได้และหลุดพ้นจากปัญหาความยากจน					60.20	65.84	69.42	69.19	65.75	67.82						
การมีสัมมาชีพ					48.46	58.70	61.13	62.77	62.91	62.86						
หมายถึง การทำงานที่สุจริต ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ทำงานอย่างเต็มความสามารถ โดยมีหลักประกันความมั่นคงและความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนมีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ	การมีงานทำที่สุจริตมั่นคง เพิ่มศักยภาพ สะท้อนจากการที่คนมีงานทำเพิ่มมากขึ้น ทำงานเต็มกำลังความสามารถอย่างมีความสุข และการว่างงานลดลง	1. อัตราการว่างงาน	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	เป้าหมายการว่างงานที่เหมาะสมเท่ากับร้อยละ 2 ถ้าการว่างงานได้เท่ากับ 2 หรือน้อยกว่า จะได้คะแนนเท่ากับ 100	3.23	2.24	2.03	1.98	1.72	1.38	61.92	89.38	98.69	100	100	100
	รายได้ที่เพียงพออย่างต่อเนื่อง มีการเก็บออม ไม่มีหนี้สิน สะท้อนจากการที่ครัวเรือนมีรายได้มากกว่ารายจ่าย พอเพียงในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยไม่มีหนี้สินและยังมีเงินเหลือเพื่อการเก็บออมไว้ใช้ในอนาคตเมื่อยามจำเป็น	2. สัดส่วนครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่ารายจ่ายไม่น้อยกว่าร้อยละ 10	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	พิจารณาจากสัดส่วนครัวเรือนที่มีรายได้มากกว่ารายจ่ายตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไปต่อครัวเรือนทั้งหมด	57.57 ¹	58.29	58.30 ¹	58.30	57.25 ¹	56.20	57.57	58.29	58.30	58.30	57.25	56.20
	มีหลักประกันและความปลอดภัยในการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคง มีรายได้เพียงพอเกื้อหนุนได้ทั้งในช่วงชีวิตการทำงานและเมื่อยามตกงานหรือหลุดพ้นวัยทำงาน ตลอดจนทำงานในสภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัย และมีอาชีวอนามัย	3. สัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการ	กระทรวงแรงงาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ	วัดจากสัดส่วนแรงงานที่เข้าเป็นสมาชิกกองทุนประกันสังคมและพนักงาน ของภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ ต่อจำนวนแรงงานทั้งหมด ถ้าสัดส่วนสูงขึ้นก็แสดงว่าแรงงานมีหลักประกันความมั่นคงมากขึ้น	25.90	28.43	29.39	30.00	31.49	32.37	25.90	28.43	29.39	30.00	31.49	32.37
เศรษฐกิจเข้มแข็ง					69.22	73.49	75.65	73.31	67.99	71.71						
หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ ยั่งยืน บนรากฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคงจากความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ มีประสิทธิภาพการผลิตและสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์โลก	พึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ การที่ระบบเศรษฐกิจสามารถพึ่งพาตนเองในภาคการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยปัจจัยการผลิตทั้งเงินทุนเทคโนโลยี และวัตถุดิบในประเทศอย่างเหมาะสม	4. สัดส่วนการนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าทุนต่อ GDP	สศช. และกรมศุลกากร	กำหนดเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับสัดส่วนการนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าทุนต่อ GDP ในปี 2545 ซึ่งมีค่าน้อยที่สุด (37.54) เป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ร้อยละ 70)	39.67	37.54	38.81	42.07	46.19	41.80	66.24	70.00	67.71	62.46	56.89	62.87
		5. สัดส่วนการออมต่อ GDP	สศช.	กำหนดเกณฑ์มาตรฐานค่าสูงสุดตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เท่ากับร้อยละ 35 และค่าต่ำสุดเท่ากับค่าสัดส่วนที่ต่ำที่สุดในปี 2524 เท่ากับร้อยละ 21	30.2	30.5	30.8	31.1	30.3	30.3 ¹	65.71	67.86	70.00	72.14	66.43	66.43
	ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ เป็นการรองรับหรือหรือลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก	6. สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP	สำนักบริหารหนี้สาธารณะ	กำหนดเกณฑ์มาตรฐานตามเป้าหมายของกรอบความยั่งยืนทางการคลังของกระทรวงการคลังเท่ากับ ร้อยละ 50 ของ GDP	57.11	53.89	49.41	47.54	45.89	42.06	61.29	64.95	70.84	73.62	76.27	83.21
		7. ระดับการเปิดประเทศ	สศช.	คำนวณค่าคะแนนโดยวิธีการทำให้เป็นค่ามาตรฐาน ซึ่งมีสูตรการคำนวณ 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) Z = (X-(X/15))/S 2) I=50+(2-Z)x(50/4)	125.22	121.70	124.58	136.53	148.91	143.61	66.93	68.69	67.25	61.27	55.07	55.07
	เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ แสดงถึงเศรษฐกิจที่มีความมั่นคง และสามารถดำเนินอยู่ได้โดยอาศัยกลไกกระบวนการทางเศรษฐกิจที่มีความสอดคล้อง สมดุลและมีเสถียร ภาพทั้งภายในและภายนอกประเทศ	8. อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	สภาพัฒน์ฯ	คำนวณค่าคะแนนโดยวิธีการทำให้เป็นค่ามาตรฐาน ซึ่งมีสูตรการคำนวณ 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) Z =(X-(X/15))/S 2) I = 50+(Z+2)*(50/4)	2.17	5.32	7.14	6.28	4.49	4.99	68.83	77.01	81.74	79.51	74.85	76.16
		9. ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP	ธนาคารแห่งประเทศไทย และ สศช.	คำนวณค่าคะแนนโดยวิธีการทำให้เป็นค่ามาตรฐาน ซึ่งมีสูตรการคำนวณ 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) Z = (X-(X/15))/S 2) I = 50+(z+2)x(50/4)	5.31	5.54	5.56	4.24	-2.01	3.53	82.64	83.08	83.11	80.58	68.62	79.23
	ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง แสดงให้เห็นถึงความสามารถของประเทศในการรับรู้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก และนำมาปรับเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการสร้างสมรรถนะในการแข่งขันให้ทันต่อภาวะการณ์โลกที่ไร้พรมแดน เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจสามารถดำรงอยู่ได้	10. ประสิทธิภาพการผลิตรวม (TFP)	สศช.	คำนวณค่าคะแนนโดยวิธีการทำให้เป็นค่ามาตรฐาน ซึ่งมีสูตรการคำนวณ 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) Z =(X-(X/15))/S 2) I = 45+(Z+2)*(55/4)	0.62	3.38	5.06	3.59	1.97	2.30	72.93	82.85	88.89	83.60	77.78	78.97

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด (ที่ใช้คำนวณ)	แหล่ง ข้อมูล	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	ข้อมูล						ค่าคะแนน					
					2544	2545	2546	2547	2548	2549	2544	2545	2546	2547	2548	2549
เศรษฐกิจเข้มแข็ง และเป็นธรรม :- เศรษฐกิจที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคลที่มีสัมมาชีพที่มั่นคง ก่อให้เกิดรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน อยู่ภายใต้เศรษฐกิจที่มีการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ เสถียรภาพ และมีการกระจายรายได้และกระจายผลประโยชน์การพัฒนาในกลุ่มต่างๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำของรายได้และหลุดพ้นจากปัญหาความยากจน					60.20	65.84	69.42	69.19	65.75	67.82						
ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ					50.88	55.14	62.19	65.98	63.39	63.73						
หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่เปิดโอกาสการเข้าถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจและปัจจัยการผลิต ที่จะนำไปสู่การลดความยากจน ลดช่องว่างของการกระจายรายได้ และมีการกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง	การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำของช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจน นำไปสู่การลดปัญหาความยากจน	11. สัดส่วนคนยากจนด้านรายจ่าย	สศช.	เป้าหมายลดความยากจนเหลือร้อยละ 4 (แผนฯ 10) ถ้าผลการพัฒนาบรรลุตามเป้าหมาย จะได้คะแนนเท่ากับ 100 และคะแนนที่ได้ในแต่ละปีคิดจากร้อยละ ความสำเร็จจากเป้าหมาย	17.96 ¹	14.93	13.05 ¹	11.16	10.35 ¹	9.55	22.28	26.78	30.66	35.85	38.63	41.89
		12. สัมประสิทธิ์จีหนี	สศช.	เป้าหมายสัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ที่เหมาะสมเท่ากับ 0.40 ถ้าการกระจายรายได้บรรลุเป้าหมาย จะได้คะแนน 100 และคะแนนที่ได้ในแต่ละปีคิดจากร้อยละความสำเร็จจากเป้าหมาย	0.5100 ¹	0.5070	0.4970 ¹	0.4930	0.5040 ¹	0.5150	78.43	78.90	80.48	81.14	79.37	77.67
	การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม โดยกระจายผล ตอบแทนจากการผลิตอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรมในสังคม และสามารถประกอบธุรกิจในระบบได้อย่างเสรีปราศ จากการผูกขาดหรือธุรกิจการค้าที่ไม่เป็นธรรม	13. ดัชนีไทล์	สศช.	คำนวณค่าคะแนนโดยวิธีการทำให้เป็นค่ามาตรฐาน ซึ่งมีสูตรการคำนวณ 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) $Z = (X-(X/14))/S$ 2) $I=5+(2-Z) \times (95/4)$	0.1610	0.1552	0.1435	0.1394	0.1460	0.1463	51.94	59.74	75.42	80.95	72.16	71.64

หมายเหตุ: ¹ เป็นค่าประมาณการ

องค์ประกอบด้าน **ชุมชนเข้มแข็ง**

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัด (ที่ใช้คำนวณ)	แหล่ง ข้อมูล	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	ข้อมูล						ค่าคะแนน					
					2544	2545	2546	2547	2548	2549	2544	2545	2546	2547	2548	2549
ชุมชนเข้มแข็ง :- ชุมชนที่มีการรวมตัวกันเป็นปึกแผ่น มีศักยภาพในการพึ่งตนเองและการเรียนรู้ในระดับสูง มีองค์กรในชุมชน กลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลง และภาคีเครือข่ายการพัฒนาที่เข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งมีความสามัคคี เอื้ออาทรอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และสร้างไว้ซึ่งคุณค่าของประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน/ท้องถิ่นหรือเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้อย่างต่อเนื่อง					54.32	51.43	55.52	53.82	53.61	54.58						
ชุมชนพึ่งตนเองได้					44.01	38.46	43.94	39.67	37.65	38.77						
หมายถึง ชุมชนที่มีรวมตัวกันอย่างมั่นคงเป็นปึกแผ่น สามารถพึ่งพิงตนเองทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของชุมชนได้เป็นหลัก และมีกลุ่มผู้นำองค์กรในชุมชน มีกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนหรือภาคีเครือข่ายการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนอย่างต่อเนื่อง	ความเข้มแข็งขององค์กรในชุมชน มีความมั่นคงและพึ่งตนเองได้ หมายถึง องค์กรในชุมชนใด ๆ มีการรวมตัวกันอย่างมั่นคง เป็นปึกแผ่น มีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และการบริหารจัดการที่ดี เป็นที่พึ่งพิงของคนในชุมชนในการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น	1. สัดส่วนความมีเสถียรภาพทางการเงินหรือความมั่นคงขององค์กรชุมชน	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	ใช้สัดส่วนกลุ่มสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่มีเสถียรภาพการเงินระดับดีมากร้อยละ 70 เป็นเกณฑ์เป้าหมาย เหตุผล กำหนดให้สัดส่วนนี้เป็นขั้นต่ำที่บ่งชี้ถึงความสามารถการพึ่งตนเองขององค์กรในชุมชนโดยรวมได้ โดยพิจารณาแนวโน้มการเพิ่มขึ้น/ลดลงที่ผ่านมาเป็นองค์ประกอบร่วมด้วย ซึ่งในกรณีนี้ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2544 – 2548) มีแนวโน้มสัดส่วนลดลง	36.81	29.05	35.21	28.49	24.91	25.69	52.59	41.50	50.30	40.70	35.59	36.70
	มีการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างต่อเนื่องโดยมีกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนหรือภาคีเครือข่ายการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความ สามารถในการพัฒนาตนเอง การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวตลอดเวลา ตลอดจนการจัดการและการบริหารจัดการที่ดีของชุมชน	2. สัดส่วนหมู่บ้านที่มีการเรียนรู้โดยชุมชน	กกช. 2 ค	ใช้สัดส่วนร้อยละ 70 ของหมู่บ้านที่มีการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นเกณฑ์เป้าหมาย เหตุผล กำหนดให้สัดส่วนนี้เป็นขั้นต่ำที่บ่งชี้ถึงความสามารถในการเรียนรู้ของคนในชุมชนโดยรวมได้และดูแนวโน้มการเพิ่มขึ้นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา(ปี 2544 – 2548) มีสัดส่วนการเพิ่มขึ้นไม่ถึงร้อยละ 4	24.80	24.80	26.30	27.05 ¹	27.80	28.59	35.43	35.43	37.57	38.64	39.71	40.84
ชุมชนเกื้อกูลกัน					41.00	41.00	43.00	44.00	45.00	47.47						
หมายถึง ชุมชนที่มีความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี และมีจิตสำนึกหวงแหนความเป็นชุมชนของตนร่วมกัน	การมีสวัสดิการในชุมชน สะท้อนให้เห็นถึงความเข้ม แข็งของชุมชนในด้านความเอื้ออาทรในเรื่องการแบ่งปันผลประโยชน์หรือกำไรจากดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน	3. สัดส่วนหมู่บ้านที่มีการจัดสวัสดิการของชุมชนอย่างต่อเนื่องต่อหมู่บ้านทั้งหมด	กกช 2 ค	ใช้สัดส่วนร้อยละ 70 ของหมู่บ้านที่มีการดำเนินการจัดสวัสดิการของชุมชนอย่างต่อเนื่องเป็นเกณฑ์เป้าหมาย เหตุผล กำหนดให้สัดส่วนนี้เป็นขั้นต่ำที่บ่งชี้ถึงความสามารถในการช่วยเหลือ แบ่งปันกันของคนในชุมชนโดยรวมได้ และดูแนวโน้มการเพิ่มขึ้นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา(ปี 2544 – 2548) มีสัดส่วนการเพิ่มขึ้นไม่ถึงร้อยละ 3	28.70	28.70	30.10	30.80 ¹	31.50	33.23	41.00	41.00	43.00	44.00	45.00	47.47
การมีส่วนร่วมของชุมชน					88.26	87.78	91.20	91.94	94.15	93.30	88.26	87.78	91.20	91.94	94.15	93.30
หมายถึง คนในชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบด้วยความผูกพัน และมีอิสระเพื่อแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาความเ็นอยู่ของชุมชน หรือรักษาคุณค่าของประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน/ท้องถิ่นหรือเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้ดีขึ้นและอย่างต่อเนื่อง กับกลุ่มต่าง ๆ ในชุม ชนซึ่งองค์ ประกอบนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งของชุมชนเข้มแข็ง	การเป็นสมาชิกกลุ่ม แสดงให้เห็นถึงเจตนาารมณ์ของคนในชุมชนที่จะร่วมกันพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่หรือร่วมแก้ไขปัญหาของตนเองให้ดีขึ้น	4. สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนต่อครัวเรือนทั้งหมด	จปฐ.	ใช้สัดส่วนครัวเรือนที่มีสมาชิกกลุ่มร้อยละ 100 เป็นเกณฑ์เป้าหมาย เหตุผล ปัจจุบันมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคองค์กรพัฒนาเอกชนได้เข้าไปส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มกันอย่างหลากหลาย ทำให้คนในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นจำนวนมาก	88.26	87.78	91.20	91.94	94.15	93.30	88.26	87.78	91.20	91.94	94.15	93.30

หมายเหตุ: ¹ เป็นค่าประมาณการ

องค์ประกอบด้าน สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศสมดุล

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัด (ที่ใช้คำนวณ)	แหล่งข้อมูล	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	ข้อมูล						ค่าคะแนน						
					2544	2545	2546	2547	2548	2549	2544	2545	2546	2547	2548	2549	
สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศสมดุล :- การเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ อาศัยอยู่ในสังคมที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ และมีระบบนิเวศที่สมดุลเกื้อกูลต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และยั่งยืน											56.77	58.10	59.33	63.80	66.08	66.36	
ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต												71.35	72.85	74.08	74.60	74.60	73.85
หมายถึง การมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง สามารถเข้าถึงสาธารณูปโภคได้เพียงพอ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดี	มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย สามารถเข้าถึงสาธารณูปโภคได้อย่างเพียงพอ	1. สัดส่วนครัวเรือนที่มีบ้านเป็นของตนเอง (SES)	สำนักงานสถิติแห่งชาติ (SES)	Max = 100 : Min 0	78.50 ¹	78.70	78.70 ¹	77.30	77.30 ¹	75.80	78.50	78.70	78.70	77.30	77.30	75.80	
		2. สัดส่วนครัวเรือนที่มีน้ำประปาใช้ในครัวเรือน	สำนักงานสถิติแห่งชาติ (SES)	Max = 100 : Min 0	64.20 ¹	67.00	69.45 ¹	71.90	71.90 ¹	71.90	64.20	67.00	69.45	71.90	71.90	71.90	
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน											38.91	37.84	53.06	56.53	59.22	50.76	
หมายถึง สภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยในการดำรงชีวิต ตลอดจนการประกอบอาชีพ ไม่มีปัญหาความรุนแรงในสังคม	การลดลงของคดีความรุนแรงจะสะท้อนถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้ด้วย	3. สัดส่วนคดีอาชญากรรมต่อประชากรพัน คน	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	B = 1.2 สูตร 1.2/X*70/100	1.71	1.83	2.00	1.99	2.11	2.77	49.12	45.90	41.91	42.27	39.84	30.32	
		4. สัดส่วนคดียาเสพติดต่อประชากรพันคน	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	B = 1.8 สูตร 1.8/X*70/100	4.39	4.23	1.96	1.78	1.60	1.77	28.70	29.79	64.21	70.79	78.60	71.19	
คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี											56.29	55.28	54.61	57.84	60.25	61.91	
หมายถึง การที่มลภาวะต่างๆได้รับการดูแลควบคุมและแก้ไขให้พื้นที่ในสู่สภาพที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ความสามารถในการปฏิบัติการกิจ และความสุขของบุคคล	มลภาวะต่าง ๆ ได้รับการป้องกันและดูแลแก้ไข	5. ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนได ออกไซด์ต่อประชากร (ตัน)	กรมพัฒนาพลังงานทดแทน	Min = 2.4 (MDG-7) สูตร = 2.4/X*100	2.5	2.6	2.7	2.8	3.04	3.05	96.00	92.31	88.89	85.71	78.95	78.69	
		6. สัดส่วนแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอย่างต่ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้	สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ	Max = 100 : Min = 0	58.00	65.00	63.00	74.00	68.00	74.00	58.00	65.00	63.00	74.00	68.00	74.00	
		7. ปริมาณของเสียที่ได้รับการบำบัดอย่างถูกต้อง (ร้อยละ)	สำนักจัดการกากของเสีย กรมควบคุมมลพิษ	B = ร้อยละ 70 สูตร X/70*100	31.9	33.3	35.2	34.6	36.3 ¹	37.9 ¹	45.54	47.51	50.25	49.43	51.86	54.14	
		8. สัดส่วนจำนวนสถานีตรวจวัดอากาศที่มี PM10 เกินมาตรฐาน	สำนักจัดการคุณภาพอากาศ กรมควบคุมมลพิษ	Max = 100 : Min = 0	74.4	83.7	83.7	77.8	57.8	59.2	25.60	16.30	16.30	22.20	42.20	40.80	
ระบบนิเวศสมดุล											58.90	63.67	59.82	67.99	71.08	74.87	
หมายถึง ระบบที่สรรพสิ่งต่างๆพึ่งพิงและพึ่งพาอาศัยกันและกันอย่างได้ดุลทางธรรมชาติ การดำเนินชีวิตที่พอเหมาะพอควร สอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศเป็นปัจจัยสำคัญที่จะไม่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศเสื่อมโทรมลง ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิต และการประกอบอาชีพ	ความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ของระบบนิเวศต่างๆ เช่นระบบนิเวศบก และนิเวศชายฝั่ง เป็นต้น	9. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศ	กรมป่าไม้	B = 40 สูตร X/40*100	32.90 ¹	32.90 ¹	32.90	32.66	32.66 ¹	32.66 ¹	82.25	82.25	82.25	81.65	81.65	81.65	
		10. ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (เฉพาะปลาหน้าดิน) ที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง	สำนักวิชาการ กรมประมง	B = 10 สูตร X/10*100	4.27	4.58 ¹	4.89	7.23	6.38	7.09	42.70	45.80	48.90	72.30	63.80	70.90	
		11. พื้นที่ป่าชายเลน (ล้านไร่)	กรมป่าไม้	B = 2.4 สูตร x/2.4*100	1.57	1.62	1.67	1.72	1.72	1.72	65.42	67.50	69.58	71.67	71.67	71.67	
		12. สัดส่วนปริมาณน้ำใต้ดินที่ใช้ต่อปริมาณน้ำใต้ดินที่สามารถใช้งานได้ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล (ร้อยละ)	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	Max = 100 : Min = 10 (Max – X)/(Max – Min)	59.30	46.80	65.30	58.30	39.50	32.38	45.22	59.11	38.56	46.33	67.22	75.24	

หมายเหตุ: ¹ เป็นค่าประมาณการ

องค์ประกอบด้าน **สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล**

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด (ที่ใช้คำนวณ)	แหล่ง ข้อมูล	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	ข้อมูล						ค่าคะแนน					
					2544	2545	2546	2547	2548	2549	2544	2545	2546	2547	2548	2549
สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล :- คนมีศักดิ์ศรี สิทธิเสรีภาพ มีความสัมพันธ์ต่อกันบนพื้นฐานของความยุติธรรม ยอมรับ และปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกัน และร่วมบริหารจัดการประเทศกับภาครัฐเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส คุ่มค่า และกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม นำไปสู่สังคมสมานฉันท์ที่มีสันติสุขอย่างยั่งยืน และอยู่ร่วมกับนานาชาติอย่างเป็นมิตร											59.74	58.65	53.05	52.91	58.83	61.17
การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย											65.89	61.44	59.81	54.22	63.71	66.81
หมายถึง ประชาชนมีความตื่นตัวและรู้จักรักษาสิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพในส่วนของตนเอง และประพฤติปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่ของตนเอง และเคารพสิทธิ หน้าที่ของบุคคลอื่น ตลอดจนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมในการบริหารประเทศ	เคารพกฎระเบียบของสังคม ไม่ ประ พ ฤ ติ บ ั ฎิ ตี ที่ ผิดกฎระเบียบของสังคม ไม่ละเมิดหรือก้าวก่ายสิทธิและหน้าที่ของ คนอื่นรวมทั้งรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง	1. สัดส่วนสถิติการทำผิดกฎจรรยาจรต่อประชากรพันคน	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	ใช้ข้อมูลสัดส่วนสถิติการทำผิดกฎจรรยาจรต่อประชากร พันคนปี 2542 เป็นปีฐาน (76.56)	95.31	95.31	107.30	118.17	110.67	102.68 ¹	80.33	80.33	71.35	64.79	69.18	74.56
		2. สัดส่วนข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยต่อข้าราชการแสนคน	กพ.	ใช้ปี 2540 ซึ่งเป็นปีที่มีจำนวนข้าราชการที่ถูกลงโทษน้อยที่สุด 95.03 คนต่อข้าราชการแสนคนเป็นปีฐาน	188.02	231.72	255.96	227.52	154.51	137.77	50.54	41.01	37.13	41.77	61.50	68.98
		3. สัดส่วนคดี การจับกุม การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาต่อประชากรแสนคน	กรมทรัพย์สินทางปัญญา	กำหนดเกณฑ์เป้าหมายเท่ากับ 10 คดีต่อประชากร พันคน	6.42	7.62	8.73	12.63	12.32	15.24	77.85	65.58	57.25	39.59	40.59	32.81
	มีจิตสำนึกในการปกป้องสิทธิของตนเอง	4. สัดส่วนจำนวนร้องเรียนและอุทธรณ์ต่อองค์กรอิสระและคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของทางราชการต่อประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปแสนคน ²	องค์กรอิสระและคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารฯ	ใช้ค่าเฉลี่ยของข้อมูลสัดส่วนจำนวนร้องเรียนและอุทธรณ์ต่อองค์กรอิสระและคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของทางราชการต่อประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปแสนเป็นเกณฑ์	14.03	13.92	17.10	15.06	19.90	22.43	57.54	57.09	70.14	61.77	81.59	91.98
	เข้าร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารจัดการทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น โดยการตัดสินใจเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ		5. สัด ส่วน ผู้มา ใช้ สิทธิ เลือ ก ตั้งผู้แทนราษฎรต่อจำนวนราษฎรผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	พิจารณาจากสัดส่วนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งต่อผู้ที่มีสิทธิทั้งหมด โดยกำหนด เกณฑ์สูงสุดเท่ากับร้อยละ 100 และเกณฑ์ต่ำสุดเท่ากับปีที่มีผู้มีสิทธิมาใช้สิทธิต่ำสุด คือ 20% (พ.ศ.2491) ซึ่งพิจารณาเห็นว่า เป็นเกณฑ์การมาใช้สิทธิตามปกติ โดยภาครัฐไม่จำเป็นต้องทำการประชาสัมพันธ์หรือชักจูง	70.55	70.55 ¹	70.55	70.55	72.56	72.56 ¹	63.19	63.19	63.19	63.19	65.70
สังคมที่มีธรรมาภิบาล											41.99	44.82	47.54	52.35	55.87	56.56
หมายถึง การบริหารจัดการเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมที่ดี มีระบบโครงสร้าง กฎเกณฑ์ กระบวนการ และกลไกดำเนินงานและการตรวจสอบที่มีคุณธรรม นิติธรรม ความโปร่งใส ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมและความคุ่มค่าในการใช้ทรัพยากร	ภาคส่วนต่าง ๆ มีการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้	6. ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชั่นของประเทศไทย (TI)	Transparency International	คำนวณจากค่าคะแนนผลการจัดอันดับความเชื่อเรื่องคอร์รัปชั่นขององค์กร Transparency International (TI) โดยใช้เกณฑ์คาดคะเนที่กำหนดเท่ากับ 10 คะแนนเป็นเป้าหมาย (ร้อยละ 100)	3.20	3.20	3.30	3.60	3.80	3.60	32.00	32.00	33.00	36.00	38.00	36.00
		7. ธรรมาภิบาลภาคเอกชน	IMD	(Max – X)/(Max- Min) Max = จำนวนประเทศทั้งหมด Min = 1 (ลำดับที่ 1)	36.09	32.27	31.86 ¹	31.45	30.9	30.7	26.90	34.85	41.77	48.39	49.32	50.50
		8. การประเมินผลบรรษัทภิบาลของไทย	IOD ³	กำหนดเกณฑ์สูงสุดเท่ากับคะแนนเต็ม 100 และเกณฑ์ต่ำสุดคือไม่มีคะแนนเท่ากับ 0	50.00 ¹	50.00	52.00	60.00	69.00	71.00	50.00	50.00	52.00	60.00	69.00	71.00
	การกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังชุมชนท้องถิ่น		9. สัดส่วนรายได้ของ อปท. ต่อรายได้ของรัฐบาล	คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่อปท.	คำนวณจากค่าสัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อรายได้รัฐบาล โดยใช้เกณฑ์คาดคะเนที่กำหนดเท่ากับ 35 คะแนนเป็นเป้าหมาย (ร้อยละ 100)	20.68	21.85	22.19	22.76	23.50	24.05	59.08	62.42	63.40	65.02	67.14
ความสมานฉันท์ทางสังคม											100	100	41.25	48.56	46.29	51.43
หมายถึง สังคมที่อยู่ร่วมกันฉันท์กัลยาณมิตร มีความพอใจร่วมกัน มีความเห็นพ้องกัน พร้อมยอมรับความแตกต่างหลากหลายด้านเชื้อชาติ ความเชื่อ วัฒนธรรม และศาสนาของกลุ่มคนในสังคม เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม	อาศัยอยู่ร่วมกันด้วยความกลมกลืน ประองตอง และสามัคคีกันยอมรับในความแตกต่างของความเชื่อชาติ ความเชื่อ ศาสนา และวัฒนธรรมของกลุ่มคนภายในชาติ	10. สัด ส่วน คดี การ ร้อง ทุก ข์ และอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนต่อประชากรแสนคน	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	ใช้ข้อมูลสัดส่วนคดีการร้องทุกข์และอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนต่อประชากรแสนคนปี 2545 เป็นปีฐาน (0.54)	0.14	0.54	1.31	1.11	1.17	1.05	100	100	41.25	48.56	46.29	51.43

หมายเหตุ: ¹ เป็นค่าประมาณการ ² ศาลปกครอง กก.สิทธิมนุษยชน ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ³ สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors Association)

องค์ประกอบด้าน *การมีสุขภาวะ*

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัด (ที่ใช้คำนวณ)	แหล่งข้อมูล	เกณฑ์	ข้อมูล						ค่าคะแนน					
					2544	2545	2546	2547	2548	2549	2544	2545	2546	2547	2548	2549
การมีสุขภาวะ :- การมีร่างกายแข็งแรง มีอายุยืนยาว มีสุขภาพจิตใจที่ดี มีความเมตตากรุณา ยึดมั่นในคุณธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะ สามารถ “คิดเป็นทำเป็น” มีความเป็นเหตุเป็นผล อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข											68.01	68.05	68.80	69.91	70.38	72.27
สุขภาพกายดี											83.99	83.99	83.99	84.84	86.07	86.02
หมายถึง การมีร่างกายที่แข็งแรง มีภาวะโภชนาการที่ดี มีพฤติกรรมการดำรงชีวิตที่เหมาะสม ไม่มีโรคประจำตัว/โรคเรื้อรัง ส่งผลให้ห่างไกลจากโรคภัยไข้เจ็บ และมีอายุยืนยาวอย่างมีคุณภาพ	ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีพฤติกรรมที่เหมาะสมไม่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ ไม่เจ็บป่วย ไม่มีโรคประจำตัว/โรคเรื้อรัง ส่งผลให้การใช้จ่ายในด้านรักษาพยาบาลลดลง	1. ร้อยละของประชากรที่มีโรคเรื้อรังหรือโรคประจำตัว	สำนักงานสถิติแห่งชาติ (การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ)	100 – X Max = 100 : Min = 0	18.29 ³	18.29 ³	18.29	16.60	15.50	15.60	81.71	81.71	81.71	83.40	84.50	84.40
	อายุยืนยาวอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีและช่วยเหลือตนเองได้	2. อายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	สศช.	(X – Min)/(Max – Min) Max = 80 : Min = 25	72.45 ³	72.45 ³	72.45 ³	72.45	73.20	73.20	86.27	86.27	86.27	86.27	87.64	87.64
สุขภาพจิตดี มีคุณธรรม จริยธรรม											62.68	60.63	63.17	63.48	66.26	70.34
หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะใช้กลไกปรับตัวที่ถูกต้อง สามารถปรับอารมณ์ ความรู้สึกสู่สภาวะสมดุลได้โดยที่ตนเอง และสิ่งแวดล้อมไม่เดือดร้อน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ตลอดจนมีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รวมทั้ง มีจิตสำนึกความเป็นไทย	จิตใจดี ไม่เจ็บป่วยทางจิต มีสติ สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	3. อัตราการฆ่าตัวตายต่อประชากรแสนคน	กรมสุขภาพจิต	B/X*0.5*100 B = 10	7.71	7.81	7.11	6.93	6.34	5.77	64.85	64.02	70.32	72.15	78.86	86.66
	ยึดมั่นในศีลธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนมีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์	4. สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรพันคน	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	B/X*.07*100 ปี 40 = 212.22	245.53	259.55	265.15	271.03 ³	276.91	274.98	60.50	57.24	56.03	54.81	53.65	54.02
มีสติปัญญา และใฝ่รู้											60.91	62.36	62.41	64.25	62.67	64.39
หมายถึง รู้เท่าทันและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมได้ และสามารถใช้ประสบการณ์ ศักยภาพ และทักษะความสามารถของตนเองให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติการกิจต่างๆ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ	มีความสามารถในการเรียนรู้ มีโอกาสทางการศึกษาที่เป็นพื้นฐานทำให้คิดเป็นทำเป็น รู้เท่าทันและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดี	5. อัตราการเรียนรู้ (Functional literacy rate) (9ปีขึ้นไป)	สศช. และสำนักงานสถิติแห่งชาติ	(X – Min)/(Max – Min) Max = 60 : Min = 0	35.95	36.89	38.53	39.94	39.80	41.29	59.92	61.48	64.22	66.57	66.33	68.82
		6. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	สศช. (รายงานภาวะสังคม)	(X – Min)/(Max – Min) Max = 12 : Min = 0	7.40	7.60	7.80	8.46	8.52	8.52 ³	61.67	63.33	65.00	70.50	71.00	71.00
	มีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สามารถคิดค้นพัฒนานวัตกรรม	7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	กระทรวงศึกษาธิการ และ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ	X/B*.07*100 Max = 100 : Min = 50	43.67	44.47	41.44	39.77	36.19	38.12	61.14	62.26	58.02	55.68	50.67	53.37

หมายเหตุ : ¹ ข้อมูล SES 2549 เป็นรายงานครึ่งปี
² อัตราการเข้าเรียนตามช่วงอายุ ปี 2548 เป็นข้อมูล ณ 25 พฤษภาคม 2550
³ เป็นค่าประมาณการ